



ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΙΝΙΚΟΛΟΓΩΝ  
HELLENIC CRIMINAL BAR ASSOCIATION

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ  
ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΚΑΙ  
ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

## Πίνακας περιεχομένων

Συνοπτική Αξιολόγηση του Σχ/Ν «Τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας» .....	2
<b>ΜΕΡΟΣ 1<sup>ον</sup> – ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ</b> .....	5
Α. Τροποποιήσεις διατάξεων Γενικού Μέρους του ΠΚ.....	5
Β. Τροποποιήσεις διατάξεων Ειδικού Μέρους του ΠΚ .....	13
<b>ΜΕΡΟΣ 2<sup>ον</sup> – ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ</b> .....	39

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

### Συνοπτική Αξιολόγηση του Σχ/Ν «Τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας»

1. Σύμφωνα με το επισπεύδον Υπουργείο Δικαιοσύνης, βασικός στόχος του νομοσχεδίου είναι η «δημιουργία κλίματος ασφάλειας για τους πολίτες, αλλά και [η] αποκατάσταση της πεποίθησης, ότι κανένα έγκλημα δεν μένει ατιμώρητο». Ο στόχος αυτός υπηρετείται, κατά την Αιτιολογική Έκθεση, με «την αυστηροποίηση των ποινών σε σοβαρά εγκλήματα κακουργηματικής φύσεως, όπως η ανθρωποκτονία, ο βιασμός, η θανατηφόρα ληστεία, αλλά και [με] [την] αυστηροποίηση της απόλυσης των καταδίκων υπό όρο». Επίσης, το νομοσχέδιο εισάγει, κατά το Υπουργείο, «διατάξεις που στόχο έχουν να αντιμετωπίσουν τις δυσλειτουργίες που παρατηρήθηκαν κατά την προηγούμενη διετία εφαρμογής των νέων κωδίκων και να αποκαταστήσουν την ασφάλεια δικαίου».

2. Το τμήμα του νομοσχεδίου που αφορά τον Ποινικό Κώδικα (άρθρα 1 έως 93) είναι, συνολικώς αποτιμώμενο, δογματικώς προβληματικό και εγκληματοπολιτικώς άστοχο.

Πράγματι, εν ονόματι της «ασφάλειας» των πολιτών επιχειρούνται αποσπασματικές παρεμβάσεις τόσο στο Γενικό Μέρος όσο και στο Ειδικό Μέρος του ΠΚ, οι οποίες διασπούν την συνοχή του ΠΚ, αποσυντονίζουν τις ρυθμίσεις του και υπονομεύουν τον εξορθολογισμό και εκσυγχρονισμό του συστήματος των κυρώσεων που επέφερε ο ισχύων ΠΚ, σύμφωνα με την κρατούσα στην επιστήμη άποψη (βλ. Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα, Προβλήματα της ποινικής δικαιοσύνης στην Ελλάδα και οι νέοι ποινικοί κώδικες, Ποινικά Χρονικά 2020, σελ. 3 επ., Τόνια Τζαννετάκη, Το Σωφρονιστικό Σύστημα και το νέο Σύστημα Ποινών του ΠΚ: η προσπάθεια για την επίτευξη μιας υγιούς σχέσης, Ποινικά Χρονικά 2019, σελ. 409 επ.).

Από τη μία πλευρά, προτείνονται συστηματικώς άστοχες έως χονδροειδείς αλλαγές σε βασικές διατάξεις του ΠΚ με σκοπό την – αναγορευόμενη σε καθοδηγητική αρχή - «αυστηροποίηση» των ποινών και του τρόπου έκτισής τους· από την άλλη, **αποδυναμώνεται** η χρηματική ποινή, που υποβιβάζεται σε απλό χρέος προς το Δημόσιο αν ο καταδικασθείς αρνείται να υποβληθεί στην εκτέλεσή της, και **συρρικνώνεται** η ποινή της κοινωφελούς εργασίας, την εφαρμογή της οποίας έσπευσε να αναστείλει από το 2019 ο νομοθέτης. Έτσι, η επιχείρηση δημιουργίας (ψευδ)αίσθησης ασφάλειας στους πολίτες με την συμβολική απειλή σκληρών ποινών υπονομεύεται με την χαλάρωση της αντιμετώπισης της μικρής και μεσαίας εγκληματικότητας, του βασικού, δηλαδή, παράγοντος ασφάλειας στην καθημερινότητα των πολιτών.

Επιπλέον, οι **τιμωρητικές** παρεμβάσεις στις διατάξεις που διέπουν την αναστολή και την έκτιση των ποινών για ορισμένες κατηγορίες εγκλημάτων, μετατρέπουν πολύτιμους σωφρονιστικούς θεσμούς, όπως η απόλυση υφ' όρον, σε εργαλεία τιμωρίας, εξουδετερώνοντας την ειδική πρόληψη και την κοινωνική επανένταξη των καταδικασθέντων ως πρωταρχικούς σκοπούς της έκτισης των ποινών.

Είναι εξ άλλου φανερό ότι ορισμένες από τις προτεινόμενες ρυθμίσεις υπηρετούν **πολιτικούς-επικοινωνιακούς στόχους**, «εμπνεόμενες» από θεαματικές υποθέσεις της επικαιρότητας ή πρόσφατες φυσικές καταστροφές. Ο ποινικός νομοθέτης εμφανίζεται έτσι να υποτάσσεται σε εφήμερες «ανάγκες» ικανοποίησης του -απροσδιορίστου περιεχομένου- «περί δικαίου αισθήματος» με την επίδειξη τιμωρητικής πυγμής, θυσιάζοντας στον βωμό της επικαιρότητας τους αυθεντικούς σκοπούς της ποινικής δικαιοδοτικής λειτουργίας.

Ακόμη, το νομοσχέδιο εκδηλώνει **αδικαιολόγητη δυσπιστία προς τους δικαστές** επιλέγοντας τον υπέρμετρο περιορισμό της - αυτονόητης σε ένα σύγχρονο φιλελεύθερο ποινικό δίκαιο - δυνατότητάς τους να εξατομικεύουν την ποινική μεταχείριση. Εδώ ανήκει η κατάργηση της διαζευκτικής πρόβλεψης ισόβιας και πρόσκαιρης κάθειρξης ή φυλάκισης και χρηματικής ποινής, και ο αποκλεισμός της κατ' οίκον έκτισης του υπολοίπου της ποινής για ορισμένες κατηγορίες εγκλημάτων. Ο νομοθέτης φαίνεται έτσι να σφετερίζεται αρμοδιότητες που δεν του ανήκουν, διακατεχόμενος από τον στερούμενο πραγματικού ερείσματος φόβο, ότι οι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή του ΠΚ δεν θα είναι αρκούντως «αυστηροί», και αναπαράγοντας επικίνδυνα στερεότυπα περί «επεικούς» μεταχείρισης των παραβατών από τα δικαστήρια.

Η τιμωρητική εκτροπή του νομοσχεδίου εκδηλώνεται με ανησυχητικό τρόπο με την δικαιολογικώς επικίνδυνη διεύρυνση του αδικήματος της διασποράς ψευδών ειδήσεων (άρθρο 36 του Σχ/Ν) που απειλεί την ελευθερία της έκφρασης, ενώ η διάπλαση κοινώς επικινδύνων αδικημάτων (εμπρησμός κ.λπ.) ως εγκλημάτων δυνητικής (αντί της ισχύουσας συγκεκριμένης) διακινδύνευσης εγκυμονεί τον κίνδυνο «επιθετικής» διωκτικής πρακτικής εις βάρος της ασφάλειας δικαίου και της αρχής της αναλογικότητας.

Το επισπεύδον Υπουργείο Δικαιοσύνης υποστηρίζει ότι με το Σχ/Ν αντιμετωπίζονται δυσλειτουργίες που παρατηρήθηκαν κατά την διετή εφαρμογή του ΠΚ. Αυτό εν τούτοις ισχύει μόνον για μικρό μέρος των προτεινόμενων τροποποιήσεων. Άλλωστε, η αναστολή της λειτουργίας των δικαστηρίων λόγω της πανδημίας δεν επιτρέπει ακόμη την ψύχραιμη και ώριμη αποτίμηση της εφαρμογής του νέου ΠΚ, ενώ η νομολογία έχει αντιμετωπίσει με εν πολλοίς επιτυχή τρόπο τα ζητήματα διαχρονικού δικαίου που ανακύπτουν και επιδεικνύει αξιόπεινη ικανότητα προσαρμογής στις καινοτομίες του νέου νομοθετήματος. Το Σχ/Ν, αντιθέτως, δεν θα ενισχύσει την ομαλή προσαρμογή της νομολογίας στον νέο ΠΚ αλλά διαταράσσει, πρόωρα και χωρίς επαρκή λόγο, την ομαλή και ασφαλή εφαρμογή των διατάξεών του και θα προκαλέσει το ίδιο πλείστα προβλήματα στην δικαστηριακή πρακτική.

**3. Η γενική αποτίμηση των τροποποιήσεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας είναι θετική, έστω και αν ορισμένες από τις προτεινόμενες ρυθμίσεις είναι εκτεθειμένες σε αντίλογο.**

Αναμφίβολα όχι μόνο εύστοχη, αλλά και επιβεβλημένη είναι η προσαρμογή διατάξεων του ΚΠΔ σε πρόσφατες νομοθετικές μεταβολές, όπως λ.χ. η ίδρυση της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας (Ν. 4622/2020), τα πορίσματα της οποίας υποκαθιστούν πλέον την προκαταρκτική εξέταση ( βλ. άρθρο 99 Σχ/Ν), η κατάργηση της Εισαγγελίας Διαφθοράς (Ν. 4745/2020), απόρροια της οποίας είναι η μεταβολή του αρμοδίου για το χαρακτηρισμό ενός μάρτυρα ως δημοσίου συμφέροντος οργάνου (βλ άρθρο 98 Σχ/Ν) καθώς επίσης και η διόρθωση των δικονομικών αρρυθμιών που δημιουργεί σήμερα ο κατά πλάσμα δικαίου πλημμεληματικός χαρακτήρας των πράξεων των ανηλίκων σε σύγκριση με τις αντίστοιχες αξιόποινες πράξεις των ενηλίκων (βλ. άρθρα 97 Σχ/Ν για την υποχρεωτική διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης σε πράξεις ανηλίκων και 120 Σχ/Ν για τη δυνατότητα του Ανακριτή να επιβάλει αναμορφωτικά μέτρα στον ανήλικο).

Θετικώς αποτιμώνται οι διατάξεις του Σχ/Ν, με τις οποίες αφενός ενισχύονται τα δικονομικά δικαιώματα του κατηγορουμένου σε διάφορα στάδια της ποινικής δίκης (βλ. άρθρο 101 Σχ/Ν για τον υποχρεωτικό διορισμό συνηγόρου στον ανήλικο κατηγορούμενο κατά την ανάκριση, άρθρο 127 Σχ/Ν για τον υποχρεωτικό διορισμό συνηγόρου στο ακροατήριο και όταν πρόκειται για πλημμελήματα τιμωρούμενα με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών, άρθρο 128 Σχ/Ν για την οίκοθεν υποχρέωση του δικαστηρίου να ενημερώσει τον κατηγορούμενο για την πιθανολογούμενη μεταβολή της κατηγορίας, άρθρο 150 Σχ/Ν για την υποχρέωση του Εισαγγελέα του ΑΠ να καταθέτει σημείωμα πριν από την ορισθείσα δικάσιμο) και αφετέρου θωρακίζονται ακόμη περισσότερο ήδη υφιστάμενες δικαιοκρατικές εγγυήσεις, όπως είναι λ.χ. τα άρθρα 111 και 113 Σχ/Ν, σύμφωνα με τα οποία η μαρτυρία του συγκατηγορουμένου και η εξ ακοής μαρτυρία λαμβάνονται υπόψη, μόνον εφόσον αναφέρονται ρητά στην απόφαση τα λοιπά αποδεικτικά στοιχεία, που στηρίζουν την καταδίκη.

Όπως εκτίθεται αναλυτικά στις παρατηρήσεις επί των επί μέρους άρθρων ορισμένες από τις προτεινόμενες τροποποιήσεις υπόκεινται σε αμφισβήτηση, η οποία ωστόσο εκφράζει απλώς μία διαφορετική αντίληψη στα επί μέρους ζητήματα. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν οι τροποποιήσεις που αφορούν στην εκκρεμοδικία (άρθρο 99 Σχ/Ν), στην περιορισμένη διεύρυνση της αρμοδιότητας του Μονομελούς Εφετείου με την προσθήκη των δασικών κακουργημάτων (άρθρο 102 Σχ/Ν), στην καθιέρωση ειδικής δωσιδικίας επί κακουργημάτων αρμοδιότητας του Μονομελούς Εφετείου (άρθρο 103 Σχ/Ν). Το ίδιο ισχύει ακόμη και για τις διατάξεις του Σχ/Ν, με τις οποίες επαναφέρονται οι ρυθμίσεις του παλαιού ΚΠΔ, όπως λ.χ. στη διαπίστωση του κακουργηματικού χαρακτήρα του εκδικαζομένου πλημμελήματος (άρθρο 107 Σχ/Ν) ή της αναρμοδιότητας του πρωτοδικού δικαστηρίου (άρθρο 108 Σχ/Ν) και στη διεύρυνση των λόγων έφεσης κατά βουλεύματος με την προσθήκη της έλλειψης νόμιμης βάσης (άρθρο 137 Σχ/Ν).

Παρά ταύτα δύο από τις διατάξεις του Σχ/Ν εκτίθενται σε σοβαρότερο αντίλογο, ο οποίος αμφισβητεί την ανταπόκριση των προτεινόμενων ρυθμίσεων σε θεμελιώδεις

δικαιοκρατικές αρχές. Πρόκειται για το άρθρο 110 Σχ/Ν, το οποίο σε αντίθεση με την απόφαση ΟΛΑΠ 1/2017 αποκλείει τη δικαίωμα διορισμού τεχνικού συμβούλου κατά τη λήψη γενετικού υλικού (DNA) στο πλαίσιο αυτόφωρου εγκλήματος και προεχόντως το άρθρο 115 Σχ/Ν, το οποίο προβλέπει τη μη εμφάνιση του ενηλίκου θύματος γενετισίου εγκλήματος στο ακροατήριο και την ηλεκτρονική προβολή ή ανάγνωση της προδικαστικής κατάθεσής του. Η παρατηρούμενη σε μεγαλύτερη κλίμακα στις τροποποιήσεις του ΠΚ εξυπηρέτηση πρόσκαιρων επικοινωνιακών στόχων φαίνεται ότι επηρέασε καθοριστικά το περιεχόμενο του άρθρου 115 Σχ/Ν, το οποίο υπό το κράτος της τρέχουσας δικαστηριακής επικαιρότητας επιφέρει αδικαιολόγητο πλήγμα στο κατοχυρωμένο στο άρθρο 6 παρ. 3 δ'ΕΣΔΑ δικαίωμα αντιπαράθεσης του κατηγορουμένου με το μάρτυρα κατηγορίας.

Ακολουθούν οι κατ' άρθρον παρατηρήσεις στις διατάξεις του νομοσχεδίου.

## ΜΕΡΟΣ 1<sup>ο</sup> – ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

### Α. Τροποποιήσεις διατάξεων Γενικού Μέρους του ΠΚ

- Άρθρο 1 του Σχ/Ν: Τροποποίηση περ. ε' του άρθρου 8 ΠΚ

Ορθώς προβλέπεται για λόγους ενότητας της ορολογίας η αντικατάσταση του όρου «ψευδορκία» από τον όρο «ψευδής κατάθεση».

- Άρθρο 2 του Σχ/Ν: Προσθήκη άρθρου 43 στον ΠΚ – «απρόσφορη απόπειρα»

Η επαναφορά της απρόσφορης απόπειρας, καίτοι δεν στερείται δογματικού ερείσματος, έχει ελάχιστη πρακτική σημασία, σύμφωνα με την εμπειρία υπό τον προϊσχύσαντα ΠΚ.

- Άρθρο 3 του Σχ/Ν: Τροποποίηση παρ. 2 του άρθρου 79 ΠΚ («Δικαστική επιμέτρηση της ποινής»)

Ορθώς προβλέπεται για λόγους συστηματικής συνέπειας η αντικατάσταση της λέξης «του εγκλήματος» από εκείνη της «πράξης» καθώς και η προσθήκη της λέξης «αυτή» μετά τις λέξεις «τη βλάβη που».

- Άρθρο 4 του Σχ/Ν: Τροποποίηση του άρθρου 80 ΠΚ («Επιμέτρηση και απότιση χρηματικής ποινής»)

Με την παρ. 6 επανέρχεται «το καθεστώς της βεβαίωσης της χρηματικής ποινής στο δημόσιο ταμείο», σε περίπτωση μη καταβολής αυτής ή μέρους αυτής, με την αιτιολογική σκέψη ότι «η υποκατάσταση της χρηματικής ποινής με ποινή βαρύτερη κατ' είδος», ήτοι με στερητική της ελευθερίας ποινή, θέτει «ζητήματα μη συμβατότητας με την αρχή της αναλογικότητας».

Παρατήρηση: Η προτεινόμενη ρύθμιση είναι λανθασμένη. Και τούτο διότι ματαιώνει εν πολλοίς την εκτέλεση της καταγνωσθείσης χρηματικής ποινής, η οποία, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του καταδικασθέντος, υποβιβάζεται σε απλό χρέος προς το Δημόσιο. Στον ισχύοντα ΠΚ η χρηματική ποινή αποτελεί μία από τις βασικές ποινές για τα εγκλήματα μικρής ή μεσαίας βαρύτητας. Για να είναι αποτελεσματική, απαιτείται ισχυρός μηχανισμός εξαναγκασμού του καταδικασθέντος ο οποίος αρνείται

να υποβληθεί στην εκτέλεσή της. Γι' αυτό τον λόγο ο ισχύων ΠΚ προβλέπει την καθ' υποκατάσταση στέρηση της προσωπικής ελευθερίας του δύστροπου καταδικασθέντος. Η πρόβλεψη αυτή, η οποία απαντά και σε αλλοδαπές έννομες τάξεις, δεν είναι ασύμβατη με την αρχή της αναλογικότητας. Σημειωτέον ότι υπό τον προϊσχύσαντα ΠΚ ίσχυε ο -ιδιόρρυθμος και προβληματικός- θεσμός της μετατροπής της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε χρηματική, ο οποίος συνεπαγόταν την φυλάκιση του καταδικασθέντος αν δεν κατέβαλε το οφειλόμενο χρηματικό ποσό. Τον θεσμό αυτόν κατήργησε ο νέος ΠΚ και προέβλεψε αντ' αυτού την χρηματική ποινή ως κύρια ποινή. Η προτεινόμενη εξομοίωση της χρηματικής ποινής προς το απλό χρέος προς το Δημόσιον, την απονευρώνει και ευτελίζει την ποινική τιμωρία, ενθαρρύνοντας την ανυπακοή των καταδικαζομένων σε αυτήν. Εκ παραλλήλου, θα οδηγήσει πιθανόν τα δικαστήρια στην αποφυγή της επιβολής χρηματικών ποινών και στην αύξηση των ποινών φυλάκισης με όλες τις εντεύθεν αρνητικές συνέπειες.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

- **Άρθρο 5 του Σχ/Ν: Τροποποίηση του άρθρου 81 ΠΚ («Επιμέτρηση της ποινής της παροχής κοινωφελούς εργασίας»)**

Κατά την οικεία αιτιολογική σκέψη, για λόγους τήρησης της αρχής της αναλογικότητας καταργείται (στις παρ. 4 και 5) η δυνατότητα υποκατάστασης της παροχής κοινωφελούς εργασίας με «φυλάκιση» και παραμένει μόνον με «χρηματική ποινή».

Παρατήρηση: Επιπλέον όσων αμέσως ανωτέρω αναφέρθηκαν, σημειώνεται ότι εν προκειμένω παραγνωρίζονται και οι ρυθμίσεις των άρθρων 104 Α (μετατροπή της φυλάκισης σε κοινωφελή εργασία) και 105 Α (αντικατάσταση της στερητικής της ελευθερίας ποινή με κοινωφελή εργασία).

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

- **Άρθρο 6 του Σχ/Ν: Τροποποίηση παρ. 4 του άρθρου 82 ΠΚ («υπολογισμός του χρόνου της προσωρινής κράτησης»)**

Ορθώς προβλέπεται σε περίπτωση κράτησης η αφαίρεση από την ποινή και της παροχής κοινωφελούς εργασίας οι ημερήσιες μονάδες που αντιστοιχούν στο χρόνο κράτησης.

- **Άρθρο 7 του Σχ/Ν: Τροποποίηση άρθρου 83 ΠΚ («μειωμένη ποινή»)**

Το πλαίσιο μείωσης της ποινής της κάθειρξης διαφοροποιείται στα εδ. γ και δ ως προς το ελάχιστο όριο αυτής (δύο ή ένα έτος) αναλόγως του αρχικώς προβλεπόμενου ελάχιστου ορίου αυτής (πέντε ή δέκα έτη αντιστοίχως). Η προσθήκη αυτή, καίτοι μάλλον μικρής πρακτικής σημασίας, ικανοποιεί περισσότερο την αρχή της αναλογικότητας.

- **Άρθρο 8 του Σχ/Ν: Τροποποίηση του άρθρου 94 ΠΚ («Συνολική ποινή σε περίπτωση στερητικών της ελευθερίας ποινών»)**

Με την προσθήκη δεύτερου εδαφίου στην παρ. 2 επαναφέρεται η ρύθμιση του προϊσχύσαντος ΠΚ για τη συνολική ποινή σε περίπτωση του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή. Κατά την οικεία αιτιολογική σκέψη του Σχ/Ν, η εν λόγω ρύθμιση «αντιμετωπίζει περιπτώσεις αμελούς πρόκλησης μαζικών θανάτων, με αφορμή ιδίως κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα από αμέλεια, όπου η απαξία

της μαζικής θανάτωσης προσώπων με τη σαφώς διαφορετική της ποιότητα δεν μπορεί να απαντηθεί ικανοποιητικά στο πλαίσιο του ανωτάτου ορίου της φυλάκισης».

**Παρατήρηση:** Ήδη από την προπαρατεθείσα σκέψη γίνεται σαφές ότι ο νομοθέτης επιχειρεί, επιστρέφοντας σε κακές πρακτικές του παρελθόντος, στο κεφάλαιο περί ποινής να ρυθμίσει ζητήματα του *αδίκου* και μάλιστα με τη χρήση της όλως αόριστης έννοιας των «εξαιρετικών περιπτώσεων».

Ειδικότερα, σε δογματικό επίπεδο είχε αναγνωριστεί -ήδη στον ΠΚ του 1950- ότι η κατ' ιδέαν συρροή δεν μπορεί να οδηγήσει στην κατάγνωση ποινής ανώτερης του ανωτάτου ορίου της απειλουμένης ποινής, ώστε αυτή να είναι συνεπής προς το άδικο της οικείας συμπεριφοράς, καθ' όσον ο δράστης τελεί, κατά την φυσική αντίληψη των πραγμάτων, μία πράξη. Η εξαίρεση, η οποία είχε εισαχθεί το έτος 2005 (της οποίας εν προκειμένω προτείνεται η επαναφορά), οφειλόταν τότε στο γεγονός της μετατροπής της ποινής φυλάκισης -ακόμη και αυτής των 5 ετών- σε χρηματική ποινή, με συνέπεια την γενική αδυναμία στέρησης της προσωπικής ελευθερίας του καταδικασθέντος.

Ως γνωστόν, με τον ΠΚ του 2019 καταργήθηκε ο θεσμός της μετατροπής της ποινής και πλέον είναι δυνατή η έκτιση όλης ή μέρους της ποινής φυλάκισης σε κατάσταση κράτησης. Επομένως, το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο είναι συνεπές προς το άδικο της συμπεριφοράς και επαρκώς αποτελεσματικό.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

**Άλλως**, για λόγους ασφάλειας του δικαίου αλλά και συστηματικής συνέπειας, να αντικατασταθεί το **αόριστο** κριτήριο των «εξαιρετικών περιπτώσεων» από εκείνο του «μεγάλου αριθμού προσώπων», που απαντά στα εκ τα αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα του 13<sup>ου</sup> Κεφαλαίου του ΠΚ («κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα»), ειδικότερα στα άρθρα 268, παρ. 1 τελ. εδάφιο, 270, παρ. 1 τελ. εδάφιο, 275 παρ. 1 τελ. εδάφιο, 277 παρ. 1 τελ. εδάφιο, 285 παρ. 3 και 286 παρ. 1 τελ. εδάφιο ΠΚ. Ήτοι να διαμορφωθεί το εν λόγω εδάφιο ως εξής:

*«Στην περίπτωση του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, αν προκλήθηκε ο θάνατος μεγάλου αριθμού προσώπων, το δικαστήριο δύναται να επιβάλει συνολική ποινή σύμφωνα με την παρ. 1».*

- **Άρθρο 9 του Σγ/Ν:** Αντικατάσταση παρ. 1 και 4 άρθρου 99 ΠΚ (*«Αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό όρο»*)

**Επί της παρ. 1 του άρθρου 99 ΠΚ:** Με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται ως κανόνας η μη δυνατότητα χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της ποινής σε περίπτωση προηγούμενων καταδικών με καταγνώσθαισα στερητική της ελευθερίας ποινής άνω των 3 ετών. Εξαίρεση εισάγεται, όταν οι προηγούμενες καταδίκες δεν υπερβαίνουν τα 5 έτη φυλάκισης. Με τον κανόνα αυτόν ο νομοθέτης δείχνει *έλλειψη εμπιστοσύνης προς τον δικαστή*, καθ' όσον δεν του παρέχει τη δυνατότητα να συνεκτιμήσει τις εκάστοτε περιστάσεις και να προβεί στην επιβαλλόμενη εξατομικευμένη ποινική μεταχείριση (βλ. για τους σκοπούς της εν λόγω δυνατότητας Αιτιολογική Έκθεση του ΠΚ του 2019). Συναφώς σημειώνεται ότι δεν αναφέρονται στοιχεία που να καταδεικνύουν προβλήματα από την εφαρμογή της ισχύουσας σήμερα πρόβλεψης της παρ. 1 του ά. 99 ΠΚ.



**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

Επί της παρ. 4 του άρθρου 99 ΠΚ: Με την προτεινόμενη ρύθμιση εισάγεται για πρώτη φορά ο θεσμός του «δικαστηρίου εκτέλεσης της ποινής», που αναλαμβάνει λειτουργικές

αρμοδιότητες του εισαγγελέα. Θετικό στοιχείο της ρύθμισης φαίνεται να είναι η παροχή αυξημένων εγγυήσεων δικαστικής προστασίας, υπό την προϋπόθεση -όμως- ότι το εν λόγω δικαιοδοτικό όργανο δεν θα επικυρώνει απλώς την εισαγγελική πρόταση, αλλά θα ασκεί ουσιαστικό έλεγχο.

Απομένει να φανεί αν η εν λόγω ρύθμιση θα είναι αρκούντως πρακτική (και από πλευράς χρόνου) και αποτελεσματική.

- **Άρθρο 10 του Σχ/Ν:** Αντικατάσταση του άρθρου 100 ΠΚ (*«Αναστολή εκτέλεσης μέρους της ποινής»*)

Με την προβλεπόμενη τροποποίηση των παρ. 1 και 2 του άρθρου 100 ΠΚ δεν επέρχεται αλλαγή του θεσμού της μερικής αναστολής της ποινής, παρά μόνον ορίζεται, πρώτον, ρητώς ότι στις οικείες περιπτώσεις αποκλείεται η εφαρμογή του άρθρου 105B ΠΚ (*«απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης»*), και, δεύτερον, ότι σε περίπτωση μη τήρησης των όρων μετά την έκτιση μέρους της ποινής ανατίθενται οι λειτουργικές αρμοδιότητες του εισαγγελέα στο «δικαστήριο εκτέλεσης της ποινής». Σχετικώς παραπέμπουμε στις αμέσως ανωτέρω παρατηρήσεις μας επί της παρ. 4 του ά. 99 ΠΚ.

- **Άρθρο 11 του Σχ/Ν:** Αντικατάσταση άρθρου 101 ΠΚ (*«Ανάκληση της αναστολής»*)

Επί της παρ. 1 του άρθρου 101 ΠΚ: Η ρύθμιση της παρ. 1, η οποία υπήρχε και στον προϊσχύσαντα ΠΚ, είναι απότοκος της ως άνω τροποποίησης της παρ. 1 του άρθρου 99 ΠΚ. Ως εκ τούτου, σε συνέπεια με τα αναφερόμενα επί της παρ. 1 του ά. 99 ΠΚ, **προτείνεται η διαγραφή της.**

Επί της παρ. 2 του άρθρου 101 ΠΚ: Η παράγραφος αυτή αντιστοιχεί -σε κάποιο βαθμό- προς την ισχύουσα διάταξη του άρθρου 101 ΠΚ με δύο βασικές τροποποιήσεις: Πρώτον, διαγράφεται η παραπομπή στο ά. 97 ΠΚ. Δεύτερον, ενώ σήμερα ως κριτήριο για τη διατήρηση της αναστολής προβλέπεται η *«ελαφρά φύση του πλημμελήματος»* για το οποίο απαγγέλθηκε η νέα καταδίκη, στην προτεινόμενη ρύθμιση η διατήρηση της αναστολής εξαρτάται από το αν *«δεν είναι απολύτως αναγκαία»* η εκτέλεση της ποινής, την οποία αφορά η αναστολή. Οι εν λόγω τροποποιήσεις στερούνται κάποιας δικαιολογητικής βάσεως, δεδομένου ότι δεν ερείδονται σε διαπίστωση ακαταλληλότητας ή μη αποτελεσματικότητας της ισχύουσας διάταξης.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

- **Άρθρο 12 του Σχ/Ν:** Αντικατάσταση παρ. 1 άρθρου 102 ΠΚ (*«Άρση της αναστολής»*)

Και εδώ παρατηρείται η αντικατάσταση του ως άνω κριτηρίου της *«ελαφράς φύσεως του πλημμελήματος»*, με εκείνο του *«μη απολύτως αναγκαίου»* της εκτέλεσης της

ποινής. Ως εκ τούτου, με βάση τα προηγούμενα, **προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

- **Άρθρο 13 του Σγ/Ν:** Τροποποίηση άρθρου 103 ΠΚ (*«Ενέργεια αλλοδαπής απόφασης»*)

Η τροποποίηση της εν λόγω διάταξης είναι απότοκος των αλλαγών στα άρθρα 99 και 101 ΠΚ. Ως εκ τούτου, σε συνέπεια με τα προαναφερθέντα, **προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

- **Άρθρο 14 του Σγ/Ν:** Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 104 ΠΚ (: *«Δικαστικές δαπάνες και παρεπόμενες ποινές»*)

Ορθώς προβλέπεται η διαγραφή της αστικής αποζημίωσης και της χρηματικής ικανοποίησης από την εν λόγω διάταξη.

- **Άρθρο 15 του Σγ/Ν:** Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 104Α ΠΚ (*«Διάρκεια κοινωνοφελούς εργασίας»*)

Λαμβάνοντας υπόψη και την αιτιολογική έκθεση του ισχύοντος ΠΚ, η εν λόγω τροποποίηση φαίνεται εύλογη.

- **Άρθρο 16 του Σγ/Ν:** Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 104Β ΠΚ (*«Λόγοι δικαστικής άφεσης της ποινής»*)

Με την προτεινόμενη τροποποίηση αλλάζει απλώς η σειρά των κριτηρίων, βάσει των οποίων θα κρίνει το δικαστήριο αν ενδείκνυται να μην επιβάλει ποινή και επιπλέον αναδιατυπώνεται σε αυτοτελές εδάφιο η (και) σήμερα ισχύουσα πρόβλεψη για την κατοχύρωση της αρχής της αναλογικότητας. Συνεπώς, ουδεμία ουσιαστική αλλαγή επέρχεται.

- **Άρθρο 17 του Σγ/Ν:** Τροποποίηση άρθρου 105 ΠΚ (*«Έκτιση της ποινής στην κατοικία»*)

Με την προτεινόμενη τροποποίηση: α) Προβλέπεται ρητά το δικαίωμα άσκησης εφέσεως κατά του βουλεύματος που απορρίπτει την οικεία αίτηση (τελ. εδ. παρ. 1). β) Πριν από την έκδοση κοινής απόφασης των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας για την προσθήκη νέων ασθενειών απαιτείται η γνώμη του ΚΕΣΥ (τελ. εδ. παρ. 2) γ)

Προστίθεται (ρητώς) ως λόγος ανάκλησης της έκτισης της ποινής σε κατοικία η «αδικαιολογήτως μη πραγματική» έκτιση αυτής και ως προς τη διαδικασία ανάκλησης προβλέπεται η αναλογική εφαρμογή της παρ. 3 του ά. 110 ΠΚ (δύο τελ. εδ. της παρ. 3). δ) Προστίθεται νέα παράγραφος που παρέχει στον εισαγγελέα τη δυνατότητα αφενός να χορηγεί άδεια εξόδου από την κατοικία, αφετέρου να παραγγέλλει στο Α.Τ. της κατοικίας του καταδικασθέντος τη διενέργεια ελέγχου για την «πραγματική» κατ' οίκον έκτιση της ποινής (παρ. 4).

Οι ως άνω προσθήκες συμπληρώνουν κενά του ισχύοντος πλαισίου και είναι εύλογες.

- **Άρθρο 18 του Σγ/Ν:** Αντικατάσταση παρ. 4 άρθρου 105Α ΠΚ (*«Παροχή κοινωνοφελούς εργασίας»*)

Η εν λόγω αντικατάσταση είναι απότοκος των αλλαγών στο άρθρο 81 ΠΚ (βλ. τις εκεί παρατηρήσεις μας) καθώς και της εισαγωγής του θεσμού του «δικαστηρίου εκτέλεσης

της ποινής», για τον οποίο παραπέμπουμε στις παρατηρήσεις μας επί της παρ. 4 του ά. 99 ΠΚ.

- Άρθρο 19 του Σγ/Ν: Τροποποίηση παρ. 1, 4 και 6 άρθρου 105B ΠΚ (: «Απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης»)

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις του άρθρου 105B ΠΚ εισάγουν «*αυστηροποίηση*» των προϋποθέσεων απόλυσης υπό όρον των προσώπων εκείνων που έχουν καταδικαστεί για μια ειδικώς καθοριζόμενη ομάδα εγκλημάτων, με σκοπό την ενίσχυση «*της αντεγκληματικής αποτελεσματικότητας λόγω της μείζονος βαρύτητας και της συχνότητας εμφάνισης των συγκεκριμένων εγκλημάτων*». Πρόκειται για τα εγκλήματα του νόμου περί ναρκωτικών (σε διακεκριμένη μορφή), την εσχάτη προδοσία, την εγκληματική οργάνωση, τις τρομοκρατικές πράξεις, την ανθρωποκτονία (κατά την παρ. 1 του ά. 299 ΠΚ), την εμπορία ανθρώπων, την αρπαγή ανηλίκων, τη ληστεία, την εκβίαση καθώς και τα κακουργήματα του 19<sup>ου</sup> Κεφαλαίου ΠΚ. Κατά τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, οι προϋποθέσεις για την απόλυση υπό όρο του καταδικασθέντος για τις εν λόγω αξιόποινες πράξεις είναι: α) σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης να έχει εκτίσει τα 4/5

αυτής (σε αντίθεση με τον ισχύοντα κανόνα των 3/5) και να έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με 3/5 της ποινής που του

επιβλήθηκε (σε αντίθεση με τον ισχύοντα κανόνα των 2/5), β) σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης να έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα 18 ετών (σε αντίθεση με τον ισχύοντα κανόνα των 16 ετών).

Παρατήρηση: Η συλλήβδην εκ των προτέρων δυσμενέστερη ποινική μεταχείριση των καταδικασθέντων για τα εν λόγω εγκλήματα είναι *αυθαίρετη και άστοχη* τόσο δογματικώς όσο και υπό την έποψη μιας ορθολογικής και συνεπούς αντεγκληματικής και σωφρονιστικής πολιτικής.

Ειδικότερα, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις έχουν συμβολικό και, κυρίως, *τιμωρητικό χαρακτήρα*, παραγνωρίζοντας τη νομική φύση και την αποστολή του θεσμού της υφ' όρον απόλυσης και ιδίως τον σκοπό της κοινωνικής επανένταξης των καταδικασθέντων. Πράγματι, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις, εμφανώς επηρεασμένες από πρόσφατες «*θεαματικές*» υποθέσεις, εισάγουν μια ανεπίτρεπτη επαναξιολόγηση των οικείων εγκλημάτων, ανατρέποντας εκείνη *του νομοθέτη* του ΠΚ και των ειδικών ποινικών νόμων ως προς τις απειλούμενες ποινές βάσει της απαξίας των εγκλημάτων. Επιπλέον, επιχειρείται χονδροειδώς η υπέρβαση της εκάστοτε κρίσης *των δικαστηρίων* που εξατομικεύουν την εκάστοτε επιβλητέα ποινή, σύμφωνα με τους οικείους κανόνες επιμέτρησης του ΠΚ.

Ο νομοθέτης εμφανίζεται εδώ ως ένα είδος αυτοανακηρυχθέντος προφήτη της δεδομένης, υποτίθεται, διαρκούς και άνευ διακρίσεως επικινδυνότητας των εν λόγω προσώπων, αφαιρώντας από τα αρμόδια όργανα το περιθώριο εκτίμησης της συμπεριφοράς των καταδίκων κατά τη διάρκεια της κράτησής τους και της δυνατότητάς τους για κοινωνική επανένταξη.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

- **Άρθρο 20 του Σχ/Ν:** Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 106 ΠΚ (*«Προϋποθέσεις για τη χορήγηση της απόλυσης»*)

Οι προτεινόμενες προσθήκες φαίνονται εύλογες.

- **Άρθρο 21 του Σχ/Ν:** Τροποποίηση άρθρου 107 ΠΚ (*«Ανάκληση της απόλυσης»*)

Στην παρ. 1 του ά. 107 ΠΚ προστίθεται ως λόγος ανάκλησης της απόλυσης *«η άσκηση ποινικής δίωξης για κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους»*. Κατά την οικεία αιτιολογική σκέψη, η ρύθμιση αυτή είναι *«αναγκαία»*, καθότι *«δεν είναι ορθό»* να μην ανακαλείται η απόλυση, *«όταν ο απολυθείς τελεί σοβαρή αξιόποινη πράξη για την οποία έχει ασκηθεί δίωξη, γεγονός που σημαίνει ότι συντρέχουν σε βάρος του επαρκείς ενδείξεις ενοχής»*.

Παρατήρηση: Η ανωτέρω ρύθμιση και η σχετική αιτιολογική σκέψη φαίνεται να *προεξοφλεί* την καταδίκη του προσώπου αυτού και ως εκ τούτου παραβιάζει το *τεκμήριο αθωότητας*. Μάλιστα, ουδεμία πρόνοια απαντά για την περίπτωση της αθώωσης του προσώπου ούτε λαμβάνεται υπόψη ότι στην παρ' ημίν πρακτική η *«εύκολη»* άσκηση ποινικής δίωξης εξακολουθεί να επιπολάζει.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

- **Άρθρο 22 του Σχ/Ν:** Τροποποίηση άρθρου 108 ΠΚ (*«Άρση της απόλυσης»*)

Εύλογη φαίνεται η προσθήκη του τελ. εδαφίου στο άρθρο 108 ΠΚ σχετικά με το υπόλοιπο της ποινής, το οποίο πρέπει να εκτιθεί σε περίπτωση άρσης της απόλυσης που είχε χορηγηθεί σε καταδικασθέντα με ποινή ισόβιας καθειρίζεως ή ισόβιων καθειρίξεων.

- **Άρθρο 23 του Σχ/Ν:** Τροποποίηση άρθρου 109 ΠΚ (*«Συνέπειες της μη ανάκλησης»*)

Εύλογη φαίνεται η διαγραφή της αναφοράς στην *«άρση»* της απόλυσης.

- **Άρθρο 24 του Σχ/Ν:** Προσθήκη παρ. 5 στο άρθρο 110 ΠΚ (*«Χορήγηση της υπό όρο απόλυσης»*)

Η προσθήκη της παρ. 5 για την άσκηση εφέσεως κατά του βουλεύματος που κρίνει τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης είναι εύλογη.

- **Άρθρο 25 του Σχ/Ν:** Τροποποίηση παρ. 6, 7 και 8 και προσθήκη παρ. 11 άρθρου 110Α ΠΚ (*«Απόλυση υπό τον όρο της κατ' οίκον έκτισης της ποινής με ηλεκτρονική επιτήρηση»*)

Επί των τροποποιήσεων των παρ. 6, 7 και 8 του άρθρου 110Α ΠΚ: Οι προτεινόμενες προσθήκες λέξεων και εδαφίων φαίνονται εύλογες.

Επί της προσθήκης της παρ. 11 στο άρθρο 110Α ΠΚ: Με τη ρύθμιση αυτήν εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής του θεσμού εκείνα τα πρόσωπα, τα οποία έχουν καταδικαστεί

για τέλεση της ίδιας ομάδας εγκλημάτων που απαντά και στην προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 105B ΠΚ. Έτσι, η δυσμενέστερη ποινική μεταχείριση των εν λόγω προσώπων «ολοκληρώνεται» με τον απόλυτο αποκλεισμό τους από τη δυνατότητα απόλυσης υπό τον όρο της κατ' οίκον έκτισης της ποινής με ηλεκτρονική επιτήρηση. Πρόκειται και εδώ για μια «τιμωρητική» και δικαιοπολιτικώς εσφαλμένη ρύθμιση που παραγνωρίζει τους λειτουργικούς σκοπούς αυτού του εναλλακτικού της κράτησης μέτρου και πάσχει για τους ίδιους λόγους που αναφέρθηκαν ανωτέρω (στις παρατηρήσεις επί των τροποποιήσεων του ά. 105B ΠΚ).

Ως εκ τούτου, **προτείνεται η απόλειψή της.**

- **Άρθρο 26 του Σχ/Ν:** Αντικατάσταση παρ. 4 άρθρου 113 ΠΚ (*«Αναστολή της παραγραφής»*)

Στην παρ. 4 του άρθρου 113 ΠΚ προστίθεται εδάφιο, βάσει του οποίου επιμηκύνεται ο χρόνος έναρξης της παραγραφής των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 323 Α, 324 και σε όλο το 19<sup>ο</sup> Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του ΠΚ, όταν αυτά στρέφονται κατά ανηλίκου, ήτοι κατά 1 έτος μετά την ενηλικίωσή του, όταν πρόκειται για πλημμέλημα και κατά 3 έτη, όταν πρόκειται για κακούργημα.

Παρατήρηση: Κατ' αρχάς επισημαίνεται ότι την υποχρέωση συμμόρφωσης με το άρθρο 58 της Σύμβασης της Κων/πολης είχε ήδη εκπληρώσει ο ποινικός νομοθέτης, όπως σαφώς προκύπτει από την ισχύουσα παρ. 4 του άρθρου 113 ΠΚ. Εν προκειμένω, η προσθήκη του δεύτερου εδαφίου εκδηλώνει έναν περιττό υπερπροστατευτισμό, ο οποίος είναι εμφανώς επηρεασμένος από «θεαματικές» υποθέσεις της επικαιρότητας. Στην σχετική αιτιολογική σκέψη γίνεται λόγος για «αναστολή» της παραγραφής των εν λόγω εγκλημάτων, χωρίς άλλη επεξήγηση ή δικαιοπολιτική θεμελίωση.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

- **Άρθρο 27 του Σχ/Ν:** Τροποποίηση άρθρου 119 ΠΚ (*«Έναρξη της παραγραφής του χρόνου των ποινών»*)

Εύλογη φαίνεται η προσθήκη επιφύλαξης στην σχετική ρύθμιση του άρθρου 119 ΠΚ.

- **Άρθρο 28 του Σχ/Ν:** Τροποποίηση παρ. 3 και 6 άρθρου 129 ΠΚ (*«Απόλυση υπό όρο»*)

Η προσθήκη νέου τρίτου εδαφίου στην παρ. 6 και η τροποποίηση της παρ. 6 του άρθρου 129 ΠΚ είναι εύλογες.

- **Άρθρο 29 του Σχ/Ν:** Τροποποίηση παρ. 5 και 6 άρθρου 129Α ΠΚ (*«Απόλυση υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση»*)

Εύλογη είναι η αντικατάσταση του όρου «ανήλικος» από τον όρο «απολυθείς» στις παρ. 5 και 6 του άρθρου 129Α ΠΚ.

- **Άρθρο 30 του Σχ/Ν:** Τροποποίηση άρθρου 133 ΠΚ (*«Νεαροί ενήλικες»*)

Με την εν λόγω τροποποίηση καταργείται η δυνατότητα περιορισμού του νεαρού ενήλικα σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων, με την αιτιολογική σκέψη ότι η «επιβολή ποινικού σωφρονισμού σε νεαρούς ενήλικες, και μάλιστα μέχρι την ηλικία των 25 ετών

δεν φαίνεται σκόπιμη» και «αντίθετα, η επιεικής μεταχείρισή τους μπορεί να υπηρετηθεί με επάρκεια από τη δυνατότητα επιβολής μειωμένης ποινής».

**Παρατήρηση:** Η ανωτέρω αιτιολογική σκέψη φαίνεται αντιφατική και, κυρίως, δεν λαμβάνει υπόψη την ευρωπαϊκή και διεθνή τάση για την ποινική μεταχείριση των νεαρών ενηλίκων δραστών αξιοποιώνων πράξεων (βλ. σχετ. αιτιολογική έκθεση του ΠΚ του 2019). Η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 133 ΠΚ ορθώς παρέχει τη δυνατότητα στο δικαστήριο να κρίνει εξατομικευμένα κάθε συγκεκριμένη περίπτωση και -ανάλογα με την προσωπικότητα του νεαρού ενήλικα δράστη- να αποφασίσει είτε την επιβολή μειωμένης ποινής είτε τον περιορισμό του σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, που θα διασφαλίζει τον μη συγχρωτισμό του με άλλους ενήλικους δράστες και θα διευκολύνει την κοινωνική του επανένταξη.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει.**

## **Β. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΕΙΔΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ ΠΚ**

### **Αρ. 31: Εσχάτη προδοσία [134 Π.Κ.]**

Η διάταξη του ισχύοντος ΠΚ τροποποιείται μόνον ως προς την προβλεπόμενη ποινή της παρ. 1 του άρθρου 134 ΠΚ και συγκεκριμένα διατηρείται η ποινή της ισόβιας κάθειρξης που προέβλεψε ο Ν. 4619/2019, ωστόσο, απαλείφεται η διάζευξή της με την ποινή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών.

Η αναμόρφωση αυτή συμβαδίζει με την εξαγγελθείσα επιδίωξη του νομοθέτη να «αυστηροποιήσει» τις ποινές αφαιρώντας από τον δικαστή τη δυνατότητα να επιβάλει πρόσκαιρη κάθειρξη στις περιπτώσεις των αδικημάτων που τιμωρούνται με ισόβια κάθειρξη, ρύθμιση που θεωρείται σύμφωνα με την Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν εν προκειμένω αναγκαία λόγω της μείζονος απαξίας της πράξης που προσβάλλει το δημοκρατικό πολίτευμα.

Παραβλέπεται ωστόσο ότι παραδοσιακά- και υπό τον προϋσχύσαντα ΠΚ- προβλεπόταν η διάζευξη της ισόβιας κάθειρξης και της πρόσκαιρης κάθειρξης. Και τούτο ευλόγως, καθώς με την εν λόγω διάταξη ποινικοποιούνται κατά κύριο λόγο πράξεις απόπειρας προσβολής του δημοκρατικού πολιτεύματος με διαφορετική ποινική απαξία. Έτσι, με τη νέα ρύθμιση ορίζεται απευθείας μια ανελαστική ποινή, η οποία αποστερεί ουσιαστικά από τον δικαστή τη δυνατότητα εξατομίκευσης της κύρωσης που αρμόζει σε συγκεκριμένο δράστη βάσει της βαρύτητας της πράξης του και της ενοχής του γι' αυτή [πρβλ. ως προς την αναγκαιότητα διάζευξης της ισόβιας με την πρόσκαιρη κάθειρξη και το σύστημα ποινών του νέου Π.Κ., *Συμεωνίδου- Καστανίδου/ Ναζίρης*, ΠοινΧρ 2020,81].

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

### **Αρ. 32: Δωροληψία πολιτικών προσώπων [159 Π.Κ.]**

Διατηρείται η δομή της διάταξης και δεν αλλάζουν οι προβλεπόμενες ποινές Διευρύνεται στην παρ. 4 του άρθρου 159 ΠΚ η έννοια του πολιτικού αξιωματούχου, ως υποκειμένου τέλεσης του εγκλήματος της δωροληψίας, ώστε να καλύπτει πλέον και

τους πολιτικούς αξιωματούχους άλλου κράτους [τον Πρωθυπουργό, τα μέλη της Κυβέρνησης, τους Υφυπουργούς, τα μέλη του κοινοβουλίου ή του συμβουλίου τοπικής αυτοδιοίκησης άλλου κράτους], ωστόσο, περιορίζεται η έκταση εφαρμογής της, καθώς εξαίρεση από το διττό αξιόποινο προβλέπει η νέα διάταξη μόνο για πράξεις ημεδαπού, ο οποίος είναι μέλος είτε κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών στους οποίους η Ελλάδα είναι μέλος ή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για τις λοιπές περιπτώσεις και σύμφωνα με την Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν διατηρείται το διπλό αξιόποινο που θέτει η γενική διάταξη του άρθρου 7 ΠΚ (εγκλήματα αλλοδαπών στην αλλοδαπή) για τη δωσιδικία των ελληνικών δικαστηρίων.

Σύμφωνα με την Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν, η ρύθμιση αυτή επιβάλλεται από τα άρθρα 5 και 6 της Σύμβασης Ποινικού Δικαίου για τη Διαφθορά και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής που κυρώθηκαν με τον Ν 3560/2007 (ΦΕΚ 103/Α/14-5-2007). Άλλωστε και το άρθρο 159Α ισχύοντος ΠΚ ενέτασσε στα πολιτικά πρόσωπα προς τα οποία απευθύνεται η πράξη της δωροδοκίας τα μέλη του Κοινοβουλίου ή συμβουλίου τοπικής αυτοδιοίκησης άλλου κράτους, πρόσωπα που δεν ήταν όμως δράστες δωροληψίας στο παρόν άρθρο.

Ο περιορισμός της εξαίρεσης από το αξιόποινο είναι κατ' αρχήν δικαιοπολιτικά ορθός, διότι η τιμώρηση αλλοδαπών πολιτικών αξιωματούχων άλλων κρατών για πράξεις που τελούν στην αλλοδαπή, όταν αυτές δεν είναι αξιόποινες σύμφωνα με τον τόπο τέλεσης, συνιστά μη ανεκτή επέμβαση στα εσωτερικά του εκάστοτε ξένου κράτους και ενέχει τον κίνδυνο να παρέχει ο ελληνικός ποινικός νόμος στο (αλλοδαπό) έννομο αγαθό της δημόσιας υπηρεσίας ξένου κράτους μεγαλύτερη προστασία απ' ό,τι η εθνική ποινική νομοθεσία του [ βλ. *Καϊάφα- Γκμπάντι*, Οικονομικό Έγκλημα, τόμος πρώτος, σελ. 694, 721, 741].

### **Αρ. 33: Δωροδοκία πολιτικών προσώπων [159 Π.Κ.]**

Διατηρείται η δομή της διάταξης και δεν αλλάζουν οι προβλεπόμενες ποινές. Σε λογική συνάφεια με την προηγούμενη διάταξη προστίθεται στην παρ. 4 του άρθρου 159 Α ΠΚ

στην έννοια του πολιτικού αξιωματούχου άλλου κράτους, προς τον οποίο απευθύνεται η δωροδοκία του ημεδαπού, και ο Πρωθυπουργός, τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Υφυπουργοί εκτός από τα μέλη του κοινοβουλίου ή του συμβουλίου τοπικής αυτοδιοίκησης άλλου κράτους.

### **Αρ. 34: Διατάραξη της λειτουργίας υπηρεσίας [168].**

Διατηρείται η δομή της διάταξης, η μόνη αλλαγή έγκειται στην τροποποίηση της παρ. 3 και δη στην προσθήκη της διαζευκτικά απειλούμενης χρηματικής ποινής στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 168 ΠΚ.

Ορθώς επισημαίνεται στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν ότι η προσθήκη αυτή είναι αναγκαία, επειδή είναι αντιφατικό στο πρώτο εδάφιο της ίδιας παραγράφου να απειλείται φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή χρηματική ποινή, και στο δεύτερο εδάφιο της ίδιας παραγράφου, όπου η απειλούμενη ποινή φυλάκισης είναι μικρότερη και συγκεκριμένα έως 6 μηνών, αυτό να μη συμβαίνει.

**Αρ. 35: Αξιοποίηση υποστήριξη [187 Β].**

Ορθώς η παράγραφος 3 του άρθρου 187Β ΠΚ τροποποιείται ως προς την παραπομπή σε άρθρο του ΠΚ (άρθρο 187 παρ. 1), καθώς στην παρ. 1 του άρθρου 187 ΠΚ δεν υπάρχει πλέον δεύτερο εδάφιο κι ως εκ τούτου η παραπομπή της παρ. 3 του άρθρου 187β ισχύοντος Π.Κ. στο άρθρο 187 παρ. 1 εδ. β ήταν εσφαλμένη.

**Αρ. 36: Διασπορά ψευδών ειδήσεων [191 Π.Κ.]**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση αντικαθίσταται το άρθρο 191 ΠΚ και επαναφέρεται εν μέρει στη μορφή (δυννητικής διακινδύνευσης), την οποία είχε υπό το καθεστώς του προϊσχύσαντος Ποινικού Κώδικα. Έτσι διαγράφεται ο όρος της διενέργειας εκ μέρους των πολιτών μη προγραμματισμένων πράξεων ή της ματαίωσης αυτών, με την αιτιολογία ότι αυτή η ρύθμιση δεν εισφέρει στον σκοπό της ύπαρξης της προκείμενης διάταξης, που αποβλέπει στην προστασία της υπό στενή έννοια δημόσιας τάξης, δηλαδή της επικρατούσας στο κράτος ευταξίας συνεπεία της γενικής υποταγής στην έννομη τάξη. Ειδικότερα, αυτή συνίσταται στην ειρηνική και ήρεμη συνύπαρξη και διαβίωση των πολιτών, οι δε αναφερόμενες σε αυτή ψευδείς ειδήσεις πρέπει να είναι πρόσφορες να κλονίσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών όσον αφορά την εξασφάλιση της κοινής ειρήνης και την πεποίθησή τους περί της διατήρησης της ειρηνικής διαβίωσής τους εντός του κράτους.

Με την κατάργηση αυτή και την ταυτόχρονη αναδιατύπωση της διάταξης, ώστε να καταλαμβάνει ψευδείς ειδήσεις ικανές να προκαλέσουν «ανησυχίες» στους πολίτες γενικώς, χωρίς να απαιτείται να προκληθεί φόβος σε αόριστο αριθμό προσώπων που αναγκάζονται να προβούν σε μη προγραμματισμένες πράξεις ή σε ματαίωσή τους, η προτεινόμενη ρύθμιση είναι εκτεθειμένη στις ίδιες επιφυλάξεις της θεωρίας ως προς τη συμβατότητά της με την ελευθερία της πληροφόρησης, ενημέρωσης του λαού και της ελεύθερης άσκησης αντιπολιτευτικής κριτικής. **Επιβάλλεται γι' αυτό η διάταξη να επανέλθει στην ισχύουσα μορφή της, σε κάθε δε περίπτωση να διαγραφούν η λέξη «ανησυχίες ή».**

Επιπλέον, με την προτεινόμενη διάταξη συμπεριλαμβάνεται ρητά και η δημόσια υγεία, προσθήκη που προκρίθηκε αναγκαία λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19. Ορθώς η προτεινόμενη διάταξη δεν καταλαμβάνει πράξεις διασποράς φημών, ως έπραττε η διάταξη του άρθρου 191 παλαιού Π.Κ. Αντιφατικά, επομένως, γίνεται λόγος στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν σε φήμες, σκέψη που θα έπρεπε να διαγραφεί προς αποφυγή σύγχυσης.

Τέλος, προστίθεται νέο εδάφιο στην παρ. 1, σύμφωνα με το οποίο *«με την ίδια ποινή τιμωρείται και ο πραγματικός ιδιοκτήτης ή εκδότης του μέσου με το οποίο τελέστηκαν οι πράξεις που περιγράφονται στο άρθρο αυτό»*. Η διάταξη τυγχάνει **εξόχως προβληματική**, αντιβαίνουσα στα άρθρα 1, 14 Π.Κ. και 7 του Συντάγματος, διότι δεν αποτυπώνει οιαδήποτε πράξη ή παράλειψη του ιδιοκτήτη ή εκδότη του μέσου. Παρά το λεχθέν στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν ότι ο δράστης τιμωρείται, εφόσον αποδειχθεί ο δόλος του, ο οποίος πρέπει να καλύπτει με τη συνειδησή του ότι



οι ειδήσεις είναι ψευδείς και ικανές να επιφέρουν κάποια από τα περιγραφόμενα αποτελέσματα, εξακολουθεί να μην περιγράφεται στον νόμο πράξη ή παράλειψη του δράστη ορισμένη ως προς τα στοιχεία της, ενώ κατ' ουσίαν επιχειρεί να εισαγάγει με δογματικώς ανεπίτρεπτο τρόπο την αντικειμενική ευθύνη του εκδότη. Πέραν της *αντισυνταγματικότητας* της εν λόγω διάταξης, μια τέτοια προσθήκη δεν είναι καθόλου αναγκαία, καθ' όσον η τιμώρηση των τυχόν συμμετόχων αυτών με τις γενικές διατάξεις περί συμμετοχής [πρβλ. ενδεικτικώς ΑΠ 1519/2014 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ για από κοινού διασπορά ψευδών ειδήσεων από δημοσιογράφο, διευθυντή σύνταξης και εκδότη].

Υπό σκέψη θα ήταν, ενδεχομένως, η τιμώρηση του διευθυντή ειδήσεων ή συντάκτη ή εκδότη μέσω με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή, όταν με παράβαση συγκεκριμένου υπηρεσιακού καθήκοντός τους αυτοί δεν αποτρέπουν από αμέλεια πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές τους ή υπόκειται στον έλεγχό τους από την τέλεση πράξης της παρ. 1 του άρθρου 191 Π.Κ. Αντίθετα, ο ιδιοκτήτης, πραγματικός ή μη, του μέσου δεν βαρύνεται με κάποιο ειδικό καθήκον ελέγχου της εγκυρότητας της είδησης, σε περίπτωση δε συμμετοχής του στην πράξη διάδοσης ή διασποράς ψευδών ειδήσεων τιμωρείται ως συμμετοχος της πράξης της παρ. 1 λ.χ. επί πειθούς ή φορτικότητας στη διασπορά ως ηθικός αυτουργός.

**Ως εκ τούτου προτείνεται η διαγραφή του εδ. γ της παρ. 1 και η προσθήκη τρίτης παραγράφου στο άρθρο 191 Π.Κ. ως ακολούθως:**

*«Με την ίδια ποινή τιμωρείται και ο εκδότης ή συντάκτης του μέσου καθώς και ο διευθυντής ειδήσεων όταν με παράβαση συγκεκριμένου υπηρεσιακού καθήκοντος δεν αποτρέπει από αμέλεια πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές του ή υπόκειται στον έλεγχό του από την τέλεση πράξης της παρ. 1 του άρθρου 191 Π.Κ.»*

#### **Αρ. 37: Παραχάραξη νομίσματος [207 Π.Κ.]**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση απαλείφεται από την παρ. 3 του άρθρου 207 ΠΚ [: πράξεις παραχάραξης μικρού αριθμού ή μικρής φερόμενης αξίας νομισμάτων και άλλων μέσων πληρωμής] η χρηματική ποινή σε συμμόρφωση των επιταγών της Οδηγίας 2014/62/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15<sup>ης</sup> Μαΐου 2014, σχετικά με την προστασία του ευρώ και άλλων νομισμάτων από την παραχάραξη και την κιβδηλεία μέσω του ποινικού δικαίου, και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλασιού 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 151, σκέψεις 16 και 17 και άρθρο 5).

#### **Αρ. 38: Κυκλοφορία πλαστών νομισμάτων [208 παρ. 1 εδ. β Π.Κ.]**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση απαλείφεται από την παρ. 1 εδ. β του άρθρου 208 ΠΚ η χρηματική ποινή για την πράξη κυκλοφορίας μικρού αριθμού ή μικρής φερόμενης αξίας πλαστών νομισμάτων και άλλων μέσων πληρωμής, προς συμμόρφωση με τις επιταγές της Οδηγίας 2014/62/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15<sup>ης</sup> Μαΐου 2014, σχετικά με την προστασία του ευρώ και άλλων νομισμάτων από την παραχάραξη και την κιβδηλεία μέσω του ποινικού δικαίου, και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλασιού 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 151, σκέψεις 16 και 17 και άρθρο 5).

Με δεδομένο ότι το άρθρο 5 παρ. 4 της Οδηγίας προβλέπει αδιακρίτως την υποχρέωση των κρατών μελών να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι αδικήματα απατηλής θέσης σε κυκλοφορία παραχαραγμένου νομίσματος τιμωρούνται με μέγιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον πέντε ετών, αλλά και λόγω της σοβαρότητας της πράξης κυκλοφορίας πλαστών νομισμάτων και ότι δευτερευόντως επί ποινών διετούς φυλάκισης, ως εν προκειμένω, απαντάται στις λοιπές διατάξεις του Π.Κ. η διάζευξή τους με χρηματική ποινή, πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο επαύξησης της ποινής σε φυλάκιση έως τρία έτη.

#### **Αρ. 39: Προπαρασκευαστικές πράξεις [211 Π.Κ.]**

Τροποποιείται η υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος, ώστε οι πράξεις που περιγράφονται να είναι άδικες, αν με αυτές προετοιμάζεται η τέλεση των αδικημάτων των άρθρων 207, 208Α και 208Β. Η τροποποίηση του άρθρου 211 ΠΚ κρίνεται αναγκαία, με σκοπό την πλήρη συμμόρφωση με το περιεχόμενο της περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 3 της Οδηγίας 2014/62/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, σχετικά με την προστασία του ευρώ και άλλων νομισμάτων από την παραχάραξη και την κιβδηλεία μέσω του ποινικού δικαίου, και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 151).

#### **Αρ. 40: Πλαστογραφία [216 Π.Κ.]**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση αναμορφώνεται η παρ. 3 του άρθρου 216 ΠΚ, η οποία αναφέρεται στη διακεκριμένη πλαστογραφία. Εισάγεται μια ενδιάμεση διακεκριμένη περίπτωση μεταξύ της βασικής πλαστογραφίας και της κακουργηματικής της μορφής, στην οποία το επιδιωκόμενο συνολικό όφελος ή η ζημιά είναι άνω των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ. Πρόκειται για μια βαρύτερη μορφή πλαστογραφίας σε βαθμό πλημμελήματος (φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή),\_αν το όφελος ή η ζημιά είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, χωρίς ωστόσο το ύψος της να φτάνει τα εκατόν είκοσι χιλιάδες (120.000) ευρώ.

Η πρόβλεψη στοιχίζεται με την εισαγωγή στον Π.Κ. της συγκεκριμένης επιβαρυντικής περίπτωσης και σε άλλες διατάξεις, όπως στο άρθρο 375, 386, 386<sup>Α</sup>, 390, 394 Π.Κ.

Δεν πρέπει, ωστόσο, να λησμονείται ότι η έννοια της ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ως έννοια συγκριτική- διαβαθμίσιμη προϋποθέτει αξιολογική κρίση και δεν παρέχει την ασφάλεια δικαίου που προσφέρει η πρόβλεψη ενός συγκεκριμένου χρηματικού ορίου, όπως υπό τον παλαιό ΠΚ η κατ' επάγγελμα τέλεση της πράξης με συνολικό όφελος ή ζημιά άνω των 30.000 ευρώ. Άλλωστε η τιμώρηση της βασικής μορφής της πλαστογραφίας με ποινή φυλάκισης έως πέντε έτη εγγυάται την επαρκή προστασία του εννόμου αγαθού της ασφάλειας και ακεραιότητας των έγγραφων συναλλαγών και τη δυνατότητα του δικαστή να επιμετρήσει την ποινή ανάλογα με το όφελος του δράστη.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

#### **Αρ. 41: Δωροληψία υπαλλήλου [235 Π.Κ.]**

Διατηρείται η δομή της διάταξης και δεν αλλάζουν οι προβλεπόμενες ποινές. Με την προτεινόμενη ρύθμιση τροποποιείται μόνον η παρ. 5 του άρθρου 235 ΠΚ, η οποία αναφέρεται στη διεύρυνση της έννοιας του υπαλλήλου, ως υποκειμένου του εγκλήματος της δωροληψίας, ώστε να καλύπτει και τους αλλοδαπούς υπαλλήλους. Συγκεκριμένα, ως προς τους υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης παύει να ισχύει ως προϋπόθεση το όργανο ή ο οργανισμός στον οποίο απασχολείται ο υπάλληλος να έχει έδρα του την Ελλάδα. Επομένως, δωροληψία διαπράττει και εκείνος που απασχολείται με οποιαδήποτε σχέση σε οποιονδήποτε οργανισμό ή όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία έχει την έδρα του ο οργανισμός και φυσικά ανεξάρτητα από την ιθαγένεια του υπαλλήλου.

Κατά τούτο τροποποιείται η ισχύουσα διάταξη, με την επαναφορά εν μέρει της πρόβλεψης του προϊσχύσαντος άρθρου 263Α παρ. 1 στ. δ και αίρεται η σύγκυση που είχε δημιουργήσει η αντίστοιχη παράγραφος του ισχύοντος Π.Κ. εν όψει και της ειδικότερης πρόβλεψης του άρθρου 8 στ. γ Π.Κ. που προβλέπει την εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων και σε αλλοδαπό υπάλληλο μέλους οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα.

Επίσης, υποκείμενο του εγκλήματος της δωροληψίας θεωρείται με την προτεινόμενη ρύθμιση και ο υπάλληλος κάθε τρίτης χώρας, όπως η έννοια αυτή προσδιορίζεται από το δίκαιο της τρίτης χώρας. Η επέκταση αυτή της έννοιας του υπαλλήλου, ως υποκειμένου του εγκλήματος της δωροληψίας, επαναφέρει τη ρύθμιση του άρθρου 263Α παρ. 2 δ παλαιού Π.Κ. και ακολουθεί τις διεθνείς συνθήκες για την πάταξη της διαφθοράς [άρθρο 5 της Σύμβασης Ποινικού Δικαίου για τη διαφθορά του Συμβουλίου της Ευρώπης, ν. 3560/2007], ενώ διατηρείται για τις περιπτώσεις αυτές το διπλό αξιόποινο που θέτει η γενική διάταξη του άρθρου 7 ΠΚ σχετικά με τη δωσιδικία των ελληνικών δικαστηρίων.

Από πρακτικής απόψεως, βεβαίως, η επιχειρούμενη συμμόρφωση με τις επιταγές των διεθνών συμβάσεων, ενδέχεται να προκαλέσει προβλήματα εν όψει της αρχής της νομιμότητας που διέπει την έναρξη της ποινικής διαδικασίας σύμφωνα με τον ΚΠΔ, αφού ο ημέτερος εισαγγελέας, σε αντίθεση προς ό,τι συμβαίνει σε αλλοδαπές έννομες τάξεις όπου ισχύει η αρχή της σκοπιμότητας, θα είναι υποχρεωμένος να ανοίγει αδιακρίτως ποινικές διαδικασίες κατά αλλοδαπών για πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή, να ζητεί την έκδοσή τους, δικαστική συνεργασία κ.λπ., έστω και αν ουδέν ημεδαπό ουσιώδες συμφέρον επιβάλλει τέτοιες πρωτοβουλίες. Προς αποφυγήν πρακτικών προβλημάτων αυτού του είδους είχε επιλεγεί η στενότερη διατύπωση της διάταξης στον ισχύοντα ΠΚ.

#### **Αρ. 42: Δωροδοκία υπαλλήλου [236 Π.Κ.]**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση επαυξάνεται στην παρ. 1 του άρθρου 236 ΠΚ η απειλούμενη ποινή για τη δωροδοκία χάριν νομίμων πράξεων από φυλάκιση έως τριών ετών σε φυλάκιση, χωρίς να προβλέπεται διαζευκτικά η δυνατότητα επιβολής χρηματικής ποινής.

Αξίζει να επισημανθεί ότι η νομοθετική «κινητικότητα» κι «αναποφασιστικότητα» των τελευταίων ετών στο αδίκημα της δωροδοκίας επιβεβαιώνεται έτι μια φορά, λόγω του

ότι η προτεινόμενη ρύθμιση, η οποία αποσκοπεί να καταλάβει, σύμφωνα με την Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν, και τις σοβαρότερες περιπτώσεις δωροδοκίας, αλλά στην πραγματικότητα επιφέρει εξίσωση των ποινών για τη βασική μορφή δωροληψίας- δωροδοκίας υπαλλήλου, ως συνέβαινε στον παλαιό Π.Κ., δεν αποτέλεσε διάταξη του Ν. 4637/2019, ο οποίος με το άρθρο 3 παρ. 19 αναβάθμισε εντός ολίγων μηνών από την έναρξη ισχύος του νέου Π.Κ. το σύστημα ποινών της δωροδοκίας.

Η τροποποίηση αυτή παραβλέπει αφ' ενός μεν ότι επιφορτισμένος με την προάσπιση της ακεραιότητας και αμεροληψίας κατά την εκτέλεση της δημόσιας υπηρεσίας είναι καταρχήν ο ίδιος ο υπάλληλος, και όχι ο ιδιώτης, του οποίου οι πράξεις δημιουργούν μόνον κίνδυνο για το έννομο αγαθό, αφ' ετέρου ότι επί δωροδοκίας χάριν πράξεων αντικείμενων στα καθήκοντα του υπαλλήλου εξακολουθεί να είναι (ορθώς) διαφορετική η τιμώρηση της διακεκριμένης παραλλαγής της δωροληψίας και δωροδοκίας- στην μεν πρώτη τιμωρείται με ανώτατη προβλεπόμενη ποινή κάθειρξης τα δέκα έτη και σε περίπτωση κατ' επάγγελμα τέλεσης τα δεκαπέντε, στη δε δεύτερη τιμωρείται με ανώτατη προβλεπόμενη ποινή κάθειρξης τα οκτώ έτη κάθειρξης και δεν προβλέπεται ιδιαίτερα διακεκριμένη παραλλαγή της.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

#### **Αρ. 43: Ευνοϊκά μέτρα [263Α παρ. 1 Π.Κ.]**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση καταργείται η παρ. 1 του άρθρου 263Α, με την οποία προβλέπεται η ατιμωρησία του υπαιτίου πράξεως δωροδοκίας, δωροδοκίας δικαστή και δωροδοκίας ιδιώτη- εκ παραδρομής αναφέρεται εν προκειμένω η παρ. 1 του άρθρου 396 ΠΚ και όχι η παρ. 2 και κατά τούτο θα έπρεπε η παρούσα παραπομπή να διορθωθεί. Στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν αναφέρεται ότι δεν προσιδιάζει ο θεσμός της έμπρακτης μετάνοιας στο αδίκημα της δωροδοκίας, καθώς δεν λειτουργεί σε αυτό τυχόν αποκατάσταση της προσβολής του εννόμου αγαθού, που είναι ο βασικός λόγος, ο οποίος δικαιολογεί τη λειτουργία της έμπρακτης μετάνοιας ως λόγου εξάλειψης του αξιοποίνου. Ο θεσμός αυτός αναφέρεται ότι είναι δύσκολα συμβατός με τις συνέπειες, με τις οποίες συνδέεται μια πράξη διαφθοράς με τη μορφή της δωροδοκίας.

Ωστόσο, παραγνωρίζεται εν προκειμένω ότι η συγκεκριμένη ρύθμιση, η οποία προστέθηκε με το άρθρο ΙΕ.13 Ν. 4254/2014, δεν προβλέπει λόγο εξάλειψης του αξιοποίνου, αλλά ειδική ρύθμιση μη τιμώρησης του δράστη της δωροδοκίας και ευνοϊκή μεταχείρισή του, ως μάρτυρα του στέμματος (king's evidence, state's witness), συνδεόμενη άμεσα με τη διαπραγματευτική δυνατότητα προόδου της ποινικής δίκης. Έτσι η ανάγκη για την αξιοποίηση της πληροφορίας και η εύλογη ανταμοιβή του πληροφοριοδότη αποτελεί συχνά το μόνο μέσο προκειμένου να διαρραγεί η ενότητα του φόβου που ενώνει τους εμπλεκόμενους επί αδικημάτων δωροληψίας- δωροδοκίας. Επαρκές κίνητρο στον δράστη της δωροδοκίας μπορεί να αποτελέσει μόνον η ατιμωρησία και όχι η μειωμένη ποινή, η οποία δεν απομακρύνει τον κίνδυνο της επιβολής στον δωροδότη μιας ποινής στερητικής της ελευθερίας [Χατζηκώστας, ΠοινΔικ 2016,369]. Δεν πρέπει, άλλωστε, να παραβλέπει κανείς ότι σε ένα

εγκληματικό πεδίο που χαρακτηρίζεται από εγγενή μυστικότητα υπόγειων χρηματικών ροών υπεράκτιων εταιρειών ή μυστικών καταβολών μετρητών χρημάτων που καθιστά την ανακάλυψη των αξιόποινων πράξεων ιδιαίτερα δυσχερή και δυσαπόδεικτη, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις, υπηρετούν τους σκοπούς της αποτροπής από την τέλεση πράξεων δωροδοκίας, αφού αυξάνουν τον κίνδυνο της αποκάλυψής τους, αλλά και της διευκόλυνσης της εξιχνιάσής τους όταν αυτές έχουν τελεστεί.

Έτσι η ρύθμιση αυτή στηρίζεται στην παραδοχή ότι για την έννομη τάξη προέχει η αποκάλυψη της πράξης της δωροληψίας που τέλεσε ο υπάλληλος, συνυπάρχει δε με συναφείς προβλέψεις άλλων νομοθετημάτων, όπως των άρθρων 137 παρ. 1, 187Γ παρ. 1 Π.Κ., άρθρο 27 παρ. 1 εδ. β Ν. 4139/2013 που παραμένουν σε ισχύ.

Τονιστέον ότι και η Σύμβαση του ΟΗΕ για τη διαφθορά, στο άρθρο 37 παρ. 3, συστήνει την πρόβλεψη ατιμωρησίας για τους εμπλεκόμενους σε εγκλήματα διαφθοράς που συμβάλλουν ουσιωδώς στη δίωξη ή στην εξιχνιάσή τους.

Κατόπιν τούτων **προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα, με μόνη διόρθωση την αναφορά της στο άρθρο 260 ΠΚ**, αφού το αναφερόμενο στην ισχύουσα διάταξη άρθρο 261 ΠΚ έχει καταργηθεί.

#### **Αρ. 44: Εμπρησμός [264 Π.Κ.]**

Σημαντικές αλλαγές προτείνονται στο άρθρο 264 Π.Κ., όπως και σε πλείονες διατάξεις των κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων, τόσο ως προς τη δομή του εγκλήματος, αφού από συγκεκριμένης διακινδύνευσης επανακαθορίζονται ως εγκλήματα δυνητικής (αφηρημένης- συγκεκριμένης) διακινδύνευσης, παράλληλα δε αναπροσαρμόζονται τα πλαίσια ποινών.

Ως διευκρινίζεται στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν, κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα, όπως ο εμπρησμός, δεν είναι δικαιοπολιτικά σκόπιμο για την κατάφαση του αξιοποίνου να έχει όντως πραγματοποιηθεί ο κίνδυνος, αφού τότε είναι συνήθως πολύ δύσκολο να αποφευχθεί η βλάβη. Ως εκ τούτου, με την προτεινόμενη ρύθμιση δεν απαιτείται πλέον να έχει προκύψει ο κίνδυνος, τόσο για άνθρωπο, όσο και για ξένα πράγματα, αλλά αρκεί μόνη η δυνατότητα να προκύψει τέτοιος κίνδυνος.

Έτσι, στις περ. α' και β' της παρ. 1 το άρθρου 264 η λέξη «προέκυψε» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει», στην παρ. 2 οι λέξεις «προέκυψε κίνδυνος» αντικαθίστανται ομοίως από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος» όσον αφορά τα ξένα πράγματα, ενώ προστίθεται η λέξη κίνδυνος μόνον για τον άνθρωπο.

Έτι περαιτέρω τροποποιείται το πλαίσιο ποινής, ως ακολούθως:

- μειώνεται στη βασική μορφή της παρ. 1 στ. α (φυλάκιση αντί της ισχύουσας ποινής φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους), πρόβλεψη που φαίνεται να συμβαδίζει με την μετάθεση της προστασίας του έννομο αγαθού σε ένα προγενέστερο στάδιο [δυνητικής διακινδύνευσης αντί της επέλευσης του κινδύνου που προϋποθέτει ο νέος Π.Κ.].

- επαυξάνεται στην ιδιαίτερα διακεκριμένη παραλλαγή της παρ. 1 στ. δ, αφού καταργείται η διάζευξη της πρόσκαιρης κάθειρξης τουλάχιστον 10 ετών και προβλέπεται πλέον μόνο ισόβια κάθειρξη, όταν ο εμπρησμός έχει ως αποτέλεσμα τον θάνατο, λόγω της μείζονος απαξίας του εν λόγω αδικήματος που προσβάλλει την ανθρώπινη ζωή και - αφαιρείται η διαζευκτικά απειλούμενη χρηματική ποινή στην

περίπτωση του εμπρησμού εξ αμελείας (264 παρ. 2), με την αιτιολογία ότι δεν ανταποκρίνεται στην απαξία των συγκεκριμένων πράξεων λόγω της επικινδυνότητάς τους.

Ωστόσο πρέπει να επισημανθεί ότι με τον νέο Π.Κ. το αξιόποιο των κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων συνδέθηκε ορθά με την πρόκληση κινδύνου, έτσι ώστε να αποδεσμευθεί από τα προβλήματα που γεννά η τυποποίηση εγκλημάτων αφηρημένης ή δυνητικής διακινδύνευσης [σχετικά *Καϊάφα Γκιπάντι*, Κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα, γ έκδοση, σελ. 42 επ., *Συμεωνίδου-Καστανίδου*, ΠοινΔικ 2001, σελ. 645], δεδομένου ότι ανατρέχοντας στην νομολογία υπό τον προϊσχύσαντα Π.Κ. θα δει κανείς περισσότερες απόψεις σχετικά τόσο με το είδος της διακινδύνευσης των τροποποιούμενων εν προκειμένω αδικημάτων (αφηρημένης, συγκεκριμένης ή ορθότερα δυνητικής) όσο και με το ποιες πράξεις επιφέρουν δυνατότητα πρόκλησης κινδύνου και πώς διαπιστώνεται ex ante η δυνατότητα πρόκλησης κινδύνου.

Άλλωστε αιτιάσεις σχετικές με την μείωση του αριθμού των περιπτώσεων πυρκαγιάς του άρθρου 264 ΠΚ παραβλέπουν τη δυνατότητα κίνησης ποινικής δίωξης για διακεκριμένη φθορά από φωτιά (άρθρο 378 παρ. 2 ΠΚ) που διατηρείται και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης 2-5 έτη [Γνωμοδότηση ΕισΑΠ 16/2021, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ].

Τέλος, η κατάργηση της διαβάθμισης μεταξύ της διακεκριμένης περίπτωσης κατά την οποία η πράξη επιφέρει τον θάνατο άλλου, τιμωρούμενης με ποινή κάθειρξης τουλάχιστον 10 ετών και της πράξης που επιφέρει τον θάνατο μεγάλου αριθμού προσώπων, οπότε το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ισόβια κάθειρξη δεν συνάδει με τις συναφείς και παραμένουσες σε ισχύ διατάξεις της πλημμύρας, της έκρηξης, της άρσης ασφαλιστικών εγκαταστάσεων, της πρόκλησης ναυαγίου, της δηλητηρίασης πραγμάτων προορισμένων για χρήση από το κοινό και της παραβίασης μέτρων για την πρόληψη ασθενειών (άρ. 268 παρ. 1 στ. δ εδ. α, 270 παρ. 1 στ. δ εδ. α, 277 παρ. 1 στ. δ εδ. α, 279 παρ. 2 εδ. α, 285 παρ. 3 εδ. α Π.Κ.) αλλά και με την γένει ορθή διαβάθμιση της ποινής και επί των λοιπών κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων που έχουν μικρότερη απαξία, όταν επιφέρουν τον θάνατο ενός ή περισσότερων προσώπων, όπως των άρ. 273 παρ. 1 στ. γ εδ. α-β, 275 παρ. 1 στ. γ εδ. α-β Π.Κ. Ως επισημαίνεται στην Αιτιολογική Έκθεση του νέου Π.Κ. (Ν. 4619/2019), η ρητώς προβλεπόμενη από τον νέο ΠΚ διαφορετική ποινή για την περίπτωση που η πράξη είχε ως αποτέλεσμα την πρόκληση θανάτου μεγάλου αριθμού προσώπων, υπηρετεί τον στόχο να καταστεί σαφές πως και σε αυτές τις περιπτώσεις η διάταξη του εκ του αποτελέσματος διακρινόμενου εγκλήματος εφαρμόζεται μια φορά, απορροφώντας την απαξία όλων των επιμέρους θανάτων και δεν τίθεται θέμα αληθινής συρροής, πρόβλημα που ενδεχομένως θα απασχολήσει εκ νέου, εάν διατηρηθεί η προτεινόμενη κατάργηση της διαβάθμισης της ποινής στο αδίκημα του εμπρησμού.

Τέλος, η αφαίρεση της διαζευκτικά απειλούμενης χρηματικής ποινής στην περίπτωση του εμπρησμού εξ αμελείας (264 παρ. 2) δεν ανταποκρίνεται στην εν γένει μεταχείριση του εξ αμελείας δράστη και στο σύστημα ποινών του ισχύοντος Π.Κ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

#### **Αρ. 45: Εμπρησμός σε δάση [265 Π.Κ.]**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση γίνεται σαφής διάκριση του εγκλήματος του εμπρησμού σε δάση ως έγκλημα βλάβης και τιμωρείται ως κακούργημα σε όλες του τις μορφές. Έτσι προβλέπεται ποινή κάθειρξης έως οκτώ έτη και χρηματική ποινή ήδη για τη βασική του μορφή της παρ. 1 εδ.α άρθρου 265 Π.Κ.

Επιπλέον, προστίθεται στο στ. γ της παρ. 1 του άρθρου 265 διακεκριμένη περίπτωση, που προβλέπει την ποινή της κάθειρξης στην περίπτωση που το εν λόγω αδίκημα είχε ως αποτέλεσμα μεγάλη οικολογική και περιβαλλοντική διατάραξη ή καταστροφή, ενώ προβλέπεται υποχρεωτικά και ανεξαρτήτως του αποτελέσματος του θανάτου ενός ή μεγάλου αριθμού προσώπων η επιβολή της ισόβιας κάθειρξης.

Τέλος, προστίθεται διακεκριμένη παραλλαγή στην εξ αμελείας τέλεση του αδικήματος (παρ. 2 άρθρου 265 Π.Κ.), σύμφωνα με την οποία όποιος από αμέλεια προκαλεί πυρκαγιά από την οποία μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

Η επαύξηση των ποινών της προτεινόμενης ρύθμισης συμβαδίζει με τον χαρακτήρα του εγκλήματος ως εγκλήματος βλάβης, την προστασία του δάσους ως ύψιστου περιβαλλοντικού αγαθού του κοινωνικού συνόλου και αντιμετωπίζει τις συνήθως εμπνεόμενες από επιδίωξη οικονομικού κέρδους συμπεριφορές, για τις οποίες η πρόσφατη εμπειρία έδειξε ότι χρειάζονται αυστηρότερη αντιμετώπιση, ως αναφέρεται στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν.

Για τους λόγους που αναπτύχθηκαν υπό το άρθρο 264 **προτείνεται, εν τούτοις η διατήρηση της διαβάθμισης της ποινής και συγκεκριμένα η διατήρηση της περ. δ του άρθρου 265 ισχύοντος Π.Κ.**, η οποία ορίζει ότι η πράξη τιμωρείται *«με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αν στην περίπτωση του στοιχείου β είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο. Αν προκλήθηκε θάνατος μεγάλου αριθμού ανθρώπων, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει πρόσκαιρη κάθειρξη»*.

#### **Αρ. 46: Πλημμύρα [268 Π.Κ.]**

Όπως και στον εμπρησμό, ακολουθείται η ίδια νομοτυπική δομή, αφού από συγκεκριμένης διακινδύνευσης επανακαθορίζεται- όμοια με την πρόβλεψη του παλαιού Π.Κ.- ως αδίκημα δυνητικής (αφηρημένης- συγκεκριμένης) διακινδύνευσης και τροποποιείται το πλαίσιο ποινών.

Έτσι, στις περ. α' και β' της παρ. 1 το άρθρου 268 η λέξη «προέκυψε» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει», στην παρ. 2 οι λέξεις «προέκυψε κίνδυνος» αντικαθίστανται ομοίως από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος» όσον αφορά τα ξένα πράγματα, ενώ προστίθεται η λέξη κίνδυνος μόνον για τον άνθρωπο. Μειώνεται το πλαίσιο ποινής στη βασική μορφή της παρ. 1 στ.α (φυλάκιση αντί της ισχύουσας ποινής φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους). Τέλος, αφαιρείται η διαζευκτικά απειλούμενη χρηματική ποινή στην περίπτωση της πλημμύρας εξ αμελείας (268 παρ. 2), με την αιτιολογία ότι δεν ανταποκρίνεται στην απαξία των συγκεκριμένων πράξεων λόγω της επικινδυνότητάς τους.

Για τις ανωτέρω τροποποιήσεις, ιδ. αντίλογο υπό άρθρο 264 ΠΚ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

#### **Αρ. 47: Έκρηξη [270 Π.Κ.]**

Όπως και στα άρθρα 264, 268 Π.Κ., ακολουθείται η ίδια νομοτυπική δομή, αφού από συγκεκριμένης επανακαθορίζεται- όμοια με την πρόβλεψη του παλαιού Π.Κ.- ως αδίκημα δυνητικής (αφηρημένης- συγκεκριμένης) διακινδύνευσης και τροποποιείται το πλαίσιο ποινών.

Έτσι στις περ. α' και β' της παρ. 1 το άρθρου 268 η λέξη «προέκυψε» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει», στην παρ. 2 οι λέξεις «προέκυψε κίνδυνος» αντικαθίστανται ομοίως από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος» όσον αφορά τα ξένα πράγματα, ενώ προστίθεται η λέξη κίνδυνος μόνον για τον άνθρωπο. Μειώνεται το πλαίσιο ποινής στη βασική μορφή της παρ. 1 στ.α (φυλάκιση αντί της ισχύουσας ποινής φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους). Τέλος, αφαιρείται η διαζευκτικά απειλούμενη χρηματική ποινή στην περίπτωση της έκρηξης εξ αμελείας (270 παρ. 2), με την αιτιολογία ότι δεν ανταποκρίνεται στην απαξία των συγκεκριμένων πράξεων λόγω της επικινδυνότητάς τους.

Για τις ανωτέρω τροποποιήσεις, ιδ. αντίλογο υπό άρθρο 264 ΠΚ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

#### **Αρ. 48: Κοινώς επικίνδυνη βλάβη [273 Π.Κ.]**

Κι εδώ ακολουθείται η ίδια νομοτυπική δομή, αφού από συγκεκριμένης διακινδύνευσης επανακαθορίζεται- όμοια με την πρόβλεψη του παλαιού Π.Κ.- ως αδίκημα δυνητικής (αφηρημένης- συγκεκριμένης) διακινδύνευσης και τροποποιείται το πλαίσιο ποινών.

Έτσι στις περ. α' και β' της παρ. 1 το άρθρου 273 η λέξη «προέκυψε» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει», στην παρ. 2 οι λέξεις «προέκυψε κίνδυνος» αντικαθίστανται ομοίως από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος» όσον αφορά τα ξένα πράγματα, ενώ προστίθεται η λέξη κίνδυνος μόνον για τον άνθρωπο. Για την τιμώρηση της βασικής μορφής του αδικήματος της παρ. 1 στ. α αφαιρείται η διαζευκτικά απειλούμενη χρηματική ποινή.

Για τις ανωτέρω τροποποιήσεις, ιδ. αντίλογο υπό άρθρο 264 ΠΚ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

#### **Αρ. 49: Άρση ασφαλιστικών εγκατάστασεων [275 Π.Κ.]**

Κι εδώ ακολουθείται η ίδια νομοτυπική δομή, αφού από συγκεκριμένης διακινδύνευσης επανακαθορίζεται- όμοια με την πρόβλεψη του παλαιού Π.Κ.- ως αδίκημα δυνητικής (αφηρημένης- συγκεκριμένης) διακινδύνευσης και τροποποιείται το πλαίσιο ποινών.

Έτσι στην περ. α' της παρ. 1 το άρθρου 273 η λέξη «προέκυψε» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει», στην παρ. 2 οι λέξεις «προέκυψε κίνδυνος» αντικαθίστανται ομοίως από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει». Μειώνεται το πλαίσιο ποινής στη βασική μορφή της παρ. 1 στ.α (φυλάκιση αντί της ισχύουσας ποινής φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους). Τέλος, αφαιρείται η διαζευκτικά απειλούμενη χρηματική ποινή στην περίπτωση της έκρηξης εξ αμελείας (275 παρ. 2), με την αιτιολογία ότι δεν ανταποκρίνεται στην απαξία των συγκεκριμένων πράξεων λόγω της επικινδυνότητάς τους.



Για τις ανωτέρω τροποποιήσεις, ιδ. αντίλογο υπό άρθρο 264 ΠΚ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Αρ. 50: Πρόκληση ναυαγίου [277 Π.Κ.]**

Κι εδώ ακολουθείται η ίδια νομοτυπική δομή, αφού από συγκεκριμένης διακινδύνευσης επανακαθορίζεται- όμοια με την πρόβλεψη του παλαιού Π.Κ.- ως αδίκημα δυνητικής (αφηρημένης- συγκεκριμένης) διακινδύνευσης και τροποποιείται το πλαίσιο ποινών.

Έτσι στις περ. α' και β' της παρ. 1 το άρθρου 277 η λέξη «προέκυψε» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει», στην παρ. 2 οι λέξεις «προέκυψε κίνδυνος» αντικαθίστανται ομοίως από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος» όσον αφορά τα ξένα πράγματα, ενώ προστίθεται η λέξη κίνδυνος μόνον για τον άνθρωπο. Μειώνεται το πλαίσιο ποινής στη βασική μορφή της παρ. 1 στ.α (φυλάκιση αντί της ισχύουσας ποινής φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους). Τέλος, αφαιρείται η διαζευκτικά απειλούμενη χρηματική ποινή στην περίπτωση της εξ αμελείας τέλεσης της πράξης της παρ. 2, με την αιτιολογία ότι δεν ανταποκρίνεται στην απαξία των συγκεκριμένων πράξεων λόγω της επικινδυνότητάς τους.

Για τις ανωτέρω τροποποιήσεις, ιδ. αντίλογο υπό άρθρο 264 ΠΚ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Αρ. 51: Δηλητηρίαση πραγμάτων προορισμένων για χρήση από το κοινό [279 Π.Κ.]**

Δεν αλλάζει η δομή του αδικήματος, το οποίο είχε διατηρηθεί στη βασική του μορφή και από τον ισχύοντα Π.Κ. ως αδίκημα δυνητικής διακινδύνευσης.

Η μόνη αλλαγή συνίσταται στην αφαίρεση της διαζευκτικά απειλούμενης χρηματικής ποινής στην περίπτωση της εξ αμελείας τέλεσης της πράξης (παρ. 3), με την αιτιολογία ότι δεν ανταποκρίνεται στην απαξία των συγκεκριμένων πράξεων λόγω της επικινδυνότητάς τους.

Ως ελέχθη ανωτέρω, η αφαίρεση της διαζευκτικά απειλούμενης χρηματικής ποινής δεν ανταποκρίνεται στην εν γένει μεταχείριση του εξ αμελείας δράστη και στο σύστημα ποινών του ισχύοντος Π.Κ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Αρ. 52]: Παραβίαση μέτρων για την πρόληψη ασθενειών [285 Π.Κ.]**

Η μόνη αλλαγή αφορά στην εξ αμελείας τέλεση και συγκεκριμένα προβλέπεται ότι για τη στοιχειοθέτησή της απαιτείται να μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος για ζώα και κίνδυνος μετάδοσης της ασθένειας σε αόριστο αριθμό ανθρώπων.

Η προσθήκη συνάδει με την διατηρηθείσα υπό τον ισχύοντα Π.Κ. δομή του βασικού αδικήματος ως δυνητικής διακινδύνευσης.

**Αρ. 53]: Παραβίαση κανόνων οικοδομικής [286 Π.Κ.]**

Η μόνη αλλαγή αφορά στην εξ αμελείας τέλεση και συγκεκριμένα προβλέπεται ότι για τη στοιχειοθέτησή της απαιτείται να μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος άνθρωπο. Η προσθήκη συνάδει με την διατηρηθείσα υπό τον ισχύοντα Π.Κ. δομή του βασικού αδικήματος ως δυνητικής διακινδύνευσης.

**Αρ. 54]: Έμπρακτη μετάνοια [289 Π.Κ.]**

Η μόνη αλλαγή αφορά στην αντικατάσταση της εσφαλμένη αναφορά της παρ. 1 του άρθρου 289 στην παρ. 3 του άρθρου 265 από την ορθή, την παρ. 2 του άρθρου 265.

**Αρ. 55]: Επικίνδυνες παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία [290 Π.Κ.]**

Όπως και στα άρθρα του 13<sup>ου</sup> Κεφαλαίου «Κοινώς Επικίνδυνα Εγκλήματα», ακολουθείται η ίδια νομοτυπική δομή, αφού από συγκεκριμένης διακινδύνευσης επανακαθορίζεται ως αδίκημα δυνητικής (αφηρημένης-συγκεκριμένης) διακινδύνευσης και τροποποιείται το πλαίσιο ποινών.

Έτσι στις περ. αα και ββ της παρ. 1 του άρθρου 290 η λέξη «προέκυψε» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει», στην παρ. 2 οι λέξεις «προέκυψε κίνδυνος» αντικαθίστανται ομοίως από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος» όσον αφορά τα ξένα πράγματα, ενώ προστίθεται η λέξη κίνδυνος μόνον για τον άνθρωπο. Αφαιρείται η διαζευκτικώς απειλούμενη χρηματική ποινή στη βασική μορφή του εγκλήματος.

Για τις ανωτέρω τροποποιήσεις, ιδ. αντίλογο υπό άρθρο 264 ΠΚ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα, με την προσθήκη της λέξης «σημαντική» στη βλάβη σε κοινωφελείς εγκαταστάσεις, λόγω του υψηλού πλαισίου ποινής (: κάθειρξη έως δέκα έτη) και του υπαλλακτικώς προβλεπομένου τρόπου της ίδιας διάταξης που προϋποθέτει να προκαλείται βαριά σωματική βλάβη άλλου.**

**Αρ. 56]: Επικίνδυνη οδήγηση [290Α Π.Κ.]**

Όπως και στο άρθρο 290, ακολουθείται η ίδια νομοτυπική δομή, αφού από συγκεκριμένης διακινδύνευσης επανακαθορίζεται- όμοια με την πρόβλεψη του παλαιού Π.Κ.- ως αδίκημα δυνητικής (αφηρημένης- συγκεκριμένης) διακινδύνευσης και τροποποιείται το πλαίσιο ποινών.

Έτσι στις περ. αα και ββ της παρ. 1 του άρθρου 290Α η λέξη «προέκυψε» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει», στην παρ. 2 οι λέξεις «προέκυψε κίνδυνος» αντικαθίστανται ομοίως από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος» όσον αφορά τα ξένα πράγματα, ενώ προστίθεται η λέξη κίνδυνος μόνον για τον άνθρωπο. Αφαιρείται η διαζευκτικώς απειλούμενη χρηματική ποινή στη βασική μορφή του εγκλήματος.

Για τις ανωτέρω τροποποιήσεις, ιδ. αντίλογο υπό άρθρο 264 ΠΚ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα, με την προσθήκη της λέξης «σημαντική» στη βλάβη σε κοινωφελείς εγκαταστάσεις για τους λόγους που αναφέρονται υπό άρ. 290 Π.Κ.**

**Αρ. 57]: Επικίνδυνες επεμβάσεις στη συγκοινωνία μέσω σταθερής τροχιάς [291 Π.Κ.]**

Όπως και στα προηγούμενα άρθρα του 14<sup>ου</sup> κεφαλαίου «Εγκλήματα κατά των συγκοινωνιών», αλλά και στα άρθρα του 13<sup>ου</sup> κεφαλαίου, ακολουθείται η ίδια νομοτυπική δομή, αφού από συγκεκριμένης διακινδύνευσης επανακαθορίζεται- όμοια με την πρόβλεψη του παλαιού Π.Κ.- ως αδίκημα δυνητικής (αφηρημένης-συγκεκριμένης) διακινδύνευσης και τροποποιείται το πλαίσιο ποινών.

Έτσι στις περ. αα και ββ της παρ. 1 του άρθρου 290Α η λέξη «προέκυψε» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει», στην παρ. 3 οι λέξεις «προέκυψε κίνδυνος» αντικαθίστανται ομοίως από τις λέξεις «μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος» όσον αφορά τα ξένα πράγματα, ενώ προστίθεται η λέξη κίνδυνος μόνον για τον άνθρωπο. Μειώνεται το πλαίσιο ποινής στη βασική μορφή της παρ. 1 στ. αα (φυλάκιση αντί της ισχύουσας ποινής φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους) κι αφαιρείται η διαζευκτικώς απειλούμενη χρηματική ποινή στην περίπτωση της εξ αμελείας τέλεσης του αδικήματος της παρ. 3 του άρθρου.

Για τις ανωτέρω τροποποιήσεις, ιδ. αντίλογο υπό άρθρο 264 ΠΚ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα, με προσθήκη των λοιπών προτεινόμενων ρυθμίσεων, ήτοι:**

- 1) Της περίπτωσης ε στην παρ. 1, ήτοι του τρόπου διατάραξης με παραβίαση των κανόνων λειτουργίας συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών,
- 2) της λέξης «σημαντική» στη βλάβη σε κοινωφελείς εγκαταστάσεις και
- 3) της ευθύνης του χειριστή εξ αποστάσεως μη επανδρωμένου αεροσκάφους.

**Αρ. 58]: Εγκλήματα κατά της ασφάλειας των τηλεφωνικών επικοινωνιών [292<sup>Α</sup> Π.Κ.]**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 292Α ΠΚ, με την προσθήκη διακεκριμένης περίπτωσης του αναφερόμενου εγκλήματος για τον πάροχο υπηρεσιών τηλεφωνίας και τον νόμιμο εκπρόσωπο που αθέμιτα θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια των τηλεφωνικών συναλλαγών και αποβλέπει να αντιμετωπίσει την αντίφαση που προκαλείται όταν τιμωρείται ο εργαζόμενος στον πάροχο με αυξημένη ποινή και όχι ο ίδιος ο πάροχος ή ο νόμιμος εκπρόσωπός του όταν και αυτός θέτει σε κίνδυνο αθέμιτα την ασφάλεια των τηλεπικοινωνιών.

Λόγω της αυξημένης απαξίας της πράξης του παρόχου/ νόμιμου εκπροσώπου έναντι του απλού εργαζομένου, ταυτοχρόνως όμως και της τιμώρησης του παρόχου/ νόμιμου εκπροσώπου με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, όταν παραλείπει να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την αποτροπή της πράξης της παρ. 1 [παρ. 3], αλλά και της διατήρησης ως διακεκριμένης παραλλαγής της παρ. 4, όταν η πράξη τελείται με σκοπό προσπορισμού παράνομου οφέλους ή περιουσιακής ζημίας, τιμωρούμενης με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή προτείνεται να επανεξεταστεί η διαβάθμιση των κυρώσεων του νόμου και συγκεκριμένα να διαμορφωθεί η παρ. 1 του άρθρου ως εξής:

*«1. Οποιος χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση σε σύνδεση ή σε δίκτυο παροχής υπηρεσιών τηλεφωνίας ή σε σύστημα υλικού ή λογισμικού, που χρησιμοποιείται για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, και με τον τρόπο αυτόν θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια των τηλεφωνικών επικοινωνιών, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή. Αν ο υπαίτιος της πράξης του προηγούμενου εδαφίου είναι ο εργαζόμενος ή συνεργάτης του παρόχου υπηρεσιών τηλεφωνίας, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή. Με την ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή*

*τιμωρείται και ο πάροχος υπηρεσιών τηλεφωνίας ή ο νόμιμος εκπρόσωπός του ο οποίος αθέμιτα θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια των τηλεφωνικών επικοινωνιών».*

**Αρ. 59]: Παρακώλυση της λειτουργίας άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων [293 Π.Κ.]**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση αρκεί ο τρόπος της παρεμπόδισης να είναι αθέμιτος, καταργουμένης της ισχύουσας σαφέστερης πρόβλεψης ότι απαιτείται αθέμιτη παρέμβαση σε πράγμα ή σε σύστημα πληροφοριών ή σε ηλεκτρονικά δεδομένα που εξυπηρετούν στη λειτουργία της εγκατάστασης, καθώς, ως αναφέρεται στην Ανάλυση

**Εγκλήματα κατά της ζωής του ανθρώπου και προσβολές του εμβρύου**

I. Εγκλήματα βλάβης της ζωής του ανθρώπου

**Άρθρο 60 (άρθρο 299 ΠΚ):** Η κατάργηση της διαζευκτικά προβλεπόμενης ποινής πρόσκαιρης κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών στην ανθρωποκτονία εκ προθέσεως φαίνεται εκ πρώτης όψεως να δικαιολογείται ενόψει της απόλυτης προστασίας του έννομου αγαθού της ανθρώπινης ζωής. Η ισχύουσα διαζευκτική πρόβλεψη της κάθειρξης στο ισχύον άρθρο 299 δεν απομειώνει εν τούτοις την εν λόγω προστασία αλλά παρέχει απλώς στο δικαστήριο την ευελιξία να μην επιβάλει, σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις εν όψει των ειδικών περιστάσεων της υπόθεσης, ισόβια κάθειρξη στο πλαίσιο της εξατομίκευσης της ποινής. Εξ άλλου, στη διετία της ισχύος του άρθρου 299 ΠΚ δεν έχουν γίνει γνωστές περιπτώσεις μη συνετής χρήσης της υπό συζήτηση διαζευκτικής δυνατότητας. Η προτεινόμενη μεταβολή εκδηλώνει αδικαιολόγητη δυσπιστία του νομοθέτη προς τα δικαστήρια και φαίνεται να μην είναι άσχετη με την δικαιοπολιτικά άστοχη επιδίωξη επίδειξης συμβολικής-τιμωρητικής «πυγμής».

**Προτείνεται η διατήρηση της διάταξης ως έχει.**

**Εγκλήματα κατά της σωματικής ακεραιότητας**

**Άρθρο 61 (άρθρο 308 ΠΚ):** Προστίθεται στο άρθρο 308 παρ. 1 εδ. β' ΠΚ η δυνατότητα επιβολής χρηματικής ποινής στην περίπτωση της όλως ελαφράς σωματικής βλάβης. Η τροποποίηση έρχεται να καλύψει το «κενό» που προκύπτει από το γεγονός ότι η παροχή κοινωφελούς εργασίας δεν εφαρμόζεται προς το παρόν από τα ελληνικά δικαστήρια, με αποτέλεσμα η όλως ελαφρά σωματική βλάβη να μένει στην ουσία ατιμώρητη.

Κατά των σκέψεων αυτών παρατηρείται ότι η μη εφαρμογή της κοινωφελούς εργασίας από τα ελληνικά δικαστήρια δεν μπορεί να αποτελέσει μοναδικό δικαιοπολιτικό λόγο

υπέρ της προτεινόμενης προσθήκης της διαζευκτικώς προβλεπόμενης χρηματικής ποινής, λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι προ του Ν 4619/2019 η πράξη τιμωρείτο ως πταίσμα. Η κοινωφελής εργασία διατηρείται με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις του Π.Κ. και δεν πρέπει να γίνει νομοθετικά αντιληπτή ως κενό γράμμα νόμου.

Ορθή είναι αντιθέτως η απαλοιφή της λέξης «δημόσιος» στην παρ. 2, ως αυτή είχε ήδη προστεθεί στον παλαιό Π.Κ. από το άρθρο 61 ν 4509/2017 προς εναρμόνιση της διατάξεως αυτής με την έννοια του υπαλλήλου του άρθρου 13<sup>α</sup> Π.Κ, ερμηνεία που ήδη γινόταν υπό τον ισχύοντα Π.Κ. [ιδ. *Καμπέρου* σε Χαραλαμπίκη, Ο νέος Ποινικός Κώδικας, 2<sup>ος</sup> τόμος, σελ. 2280).

**Προτείνεται η διατήρηση της ποινής της κοινωφελούς εργασίας για την πράξη της όλως ελαφράς σωματικής βλάβης.**

**Άρθρο 62 (άρθρο 309 ΠΚ):** Καταργείται η δυνατότητα επιβολής αποκλειστικά χρηματικής ποινής για την επικίνδυνη σωματική βλάβη και προβλέπεται πλέον ποινή φυλάκισης έως τρία έτη.

Η ρύθμιση αυτή ευθυγραμμίζεται με τις λοιπές προβλέψεις του ειδικού μέρους περί καταργήσεως της διάζευξης της χρηματικής ποινής με πράξεις τιμωρούμενες με ποινή φυλάκισης έως τρία έτη. Και εδώ εκδηλώνεται αδικαιολόγητη δυσπιστία προς τα δικαστήρια, ως εάν αυτά δεν ήσαν σε θέση να διακρίνουν τις περιπτώσεις που πρέπει να επιβληθεί στερητική της ελευθερίας ποινή από εκείνες στις οποίες αρκεί η επιβολή χρηματικής ποινής.

Σημειώνεται γενικότερα ότι η επαύξηση των ποινών που παρατηρείται στις προτεινόμενες ρυθμίσεις είναι εκ διαμέτρου αντίθετη στον βασικό σκοπό του νέου Π.Κ., ήτοι τον εξορθολογισμό των ποινών και την ί αποφυγή απειλής «ονομαστικών ποινών» που τελικώς δεν επιβάλλονταν από τα δικαστήρια ή/και δεν εκτίονταν με διαδοχικούς «αποσυμφορητικούς» των φυλακών νόμους. Συγχρόνως προκαλεί αξιολογικές αντινομίες με τις λοιπές διατάξεις του νέου Π.Κ., των οποίων το κυρωτικό πλαίσιο δεν μεταβάλλεται, όπως λ.χ. η παράνομη κατακράτηση (αρ. 325 Π.Κ), η οποία τιμωρείται στη βασική της μορφή με ποινή φυλάκισης ή χρηματική ποινή ή η διατάραξη της οικιακής ειρήνης με σκοπό την φίμωση του τύπου που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης έως τριών ετών ή χρηματική ποινή.

Προτείνεται η διατήρηση της διάταξης ως έχει.

**Άρθρο 63 (άρθρο 310 ΠΚ):** Η διάταξη του άρθρου 310 ΠΚ αλλάζει ουσιαδώς για δεύτερη φορά μετά τον Ποινικό Κώδικα του 2019. Επαναφέρεται το εκ του αποτελέσματος διακρινόμενο έγκλημα της εξ αμελείας βαριάς σωματικής βλάβης. Η θέση που υιοθετείται έρχεται σε αντίθεση με αυτή της αιτιολογικής έκθεσης του Ποινικού Κώδικα του 2019, ότι η σχετική πράξη «μπορεί ευχερώς να αντιμετωπιστεί κατά την επιμέτρηση της ποινής της επικίνδυνης σωματικής βλάβης» (ιδ. Αιτιολογική Έκθεση ΠΚ 2019, άρθρο 310).

Παράλληλα, διατηρείται η καινοτομία του Ποινικού Κώδικα του 2019. Το εκ δόλου έγκλημα καταστρώνεται σε δύο υποπεριπτώσεις: Πρώτον, ο δράστης έχει ενδεχόμενο δόλο ή δόλο β' βαθμού ως προς την βαριά σωματική βλάβη. Οι περιπτώσεις αυτές θα τιμωρούνται πλέον με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, αντί για φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Δεύτερον, ο δράστης επιδιώκει (άμεσος δόλος α' βαθμού) το βαρύτερο αποτέλεσμα. Η περίπτωση αυτή θα τιμωρείται με ποινή κάθειρξης αντί για κάθειρξη έως δέκα έτη.

Η προτεινόμενη τροποποίηση θα δημιουργήσει περαιτέρω σύγχυση εν όψει και της ρητής πρόβλεψης του άρ. 29 ΠΚ, όπου πλέον προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις που ο νόμος ορίζει ότι κάποια πράξη τιμωρείται με βαρύτερη ποινή, η πρόκληση του οποίου τυποποιείται ως αυτοτελές έγκλημα αμέλειας [εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα], η ποινή επιβάλλεται στον αυτουργό ή στον συμμετοχο μόνο αν το αποτέλεσμα μπορεί να αποδοθεί **τουλάχιστον** σε αμέλειά τους. Έτσι στην περίπτωση ενδεχόμενου δόλου ως προς το βαρύτερο αποτέλεσμα θα δημιουργηθεί σημείο τριβής μεταξύ της προτεινόμενης παρ. 1, εν όψει και του άρ. 29 Π.Κ. που διατηρείται ως έχει, και της παρ. 2 που θέλει να καταλάβει αυτοτελώς την περίπτωση του δράστη που ενεργεί με ενδεχόμενο δόλο ή δόλο β' βαθμού ως προς το βαρύτερο αποτέλεσμα.

Ως εκ τούτου η σχετική πράξη της εξ αμελείας πρόκλησης βαριάς σωματικής βλάβης «μπορεί ευχερώς να αντιμετωπιστεί κατά την επιμέτρηση της ποινής της επικίνδυνης σωματικής βλάβης» (ιδ. Αιτιολογική Έκθεση ΠΚ 2019, άρθρο 310), ενώ όταν το αποτέλεσμα καλύπτεται από δόλο του δράστη τυγχάνει εφαρμογής η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 310 Π.Κ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Άρθρο 64 (314 ΠΚ):** Η αντιστροφή της σειράς των προβλεπόμενων για τη σωματική βλάβη εξ αμελείας ποινών έχει μόνο θεωρητικό ενδιαφέρον, γιατί πλέον οι ποινές τίθενται με σειρά φθίνουσας βαρύτητας.

Επιπλέον, προβλέπεται εκτός από την προνομιούχα παραλλαγή της όλως ελαφράς εξ αμελείας σωματικής βλάβης διακεκριμένη παραλλαγή για την εξ αμελείας βαριά σωματική βλάβη. Ως εκ τούτου η προτεινόμενη ρύθμιση επιχειρεί μια καινοφανή διαβάθμιση ποινών σε εξ αμελείας πράξη με κριτήριο όχι τον βαθμό υπαιτιότητας αλλά τον βαθμό βλάβης, ο οποίος πλειστάκις οφείλεται σε τυχαία εξέλιξη της αιτιώδους διαδρομής που θέτει ασυνείδητα ή ενσυνείδητα ο εξ αμελείας δράστης. Η διαβάθμιση αυτή οδηγεί σε μεγαλύτερη ανασφάλεια δικαίου, αφού μεταθέτει την αξιολόγηση μεταξύ της όλως ελαφράς (: προνομιούχα), βαριάς (: διακεκριμένη) και ελαφράς-«μέτριας» (: βασική πράξη) στον εφαρμοστή του δικαίου.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Άρθρο 65 (προσθήκη άρθρου 315Α ΠΚ):** Πρόκειται για διάταξη που προβλεπόταν στον Ποινικό Κώδικα του 1950, αλλά δεν απασχόλησε ιδιαίτερα τα δικαστήρια και καταργήθηκε με τον Ποινικό Κώδικα του 2019. Η εκ νέου εισαγωγή της κινείται σε αντίθετη κατεύθυνση σε σχέση με τον Ν. 4619/2019, στην αιτιολογική έκθεση του

οποίου αναφερόταν ότι «το άρθρο αυτό [315Α ΠΚ] καταργείται, διότι [...] προβλέπει έναν επιμετρικό κανόνα ο οποίος δεν δικαιολογείται για συγκεκριμένο μόνο έγκλημα» (ιδ. Αιτιολογική Έκθεση ΠΚ 2019, άρθρο 315Α ΠΚ).

Περαιτέρω πρέπει να επισημανθεί ότι διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής της διάταξης από σωματικές βλάβες κατά αστυνομικών, λιμενικών, πυροσβεστών και υγειονομικών υπαλλήλων που διενεργούνται κατά την εκτέλεση καθηκόντων των τελευταίων σε σωματικές βλάβες κατά υπαλλήλων εν γένει και μάλιστα για πράξεις που λαμβάνουν χώρα για λόγους σχετικούς με την εκτέλεση της υπηρεσίας τους. Έτσι δεν μπορεί πλέον να γίνει λόγος για πράξεις που εμφανίζουν ιδιαίτερη κοινωνικοθητική απαξία που ενέχει η διάπραξη σωματικών βλαβών σε πρόσωπα, τα οποία ένεκα της φύσης της αποστολής τους αποτελούν την επίσημη εκπροσώπηση της Πολιτείας στην εφαρμογή μέτρων για την τήρηση της νομιμότητας και τη διαφύλαξη της εσωτερικής τάξης [Ρηγοπούλου σε Χαραλαμπίκη, Ποινικός Κώδικας, σελ. 2544]. Κατά συνέπεια δεν γίνεται αντιληπτός ο λόγος που θα μπορούσε να επιβάλει την επαναφορά του επιμετρικού κανόνα, αλλά και τη γενίκευσή του στο σύνολο των υπαλλήλων, ως συμβαίνει λ.χ. στη διάταξη του άρθρου 312 Π.Κ. («σωματική βλάβη αδύναμων ατόμων»), το οποίο αναγορεύεται από τον νέο Π.Κ. σε αυτοτελές αδίκημα ακριβώς επειδή ο δράστης στις αναφερόμενες στο άρθρο περιπτώσεις διαθέτει ευκολότερη πρόσβαση στην προσβολή του ανήλικου ή προσώπου αδύναμου να υπερασπίσει τον εαυτό του. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν παραλείπει την ειδικότερη αιτιολόγηση της εν λόγω προσθήκης. Άλλωστε ήδη παρέχεται επαυξημένη προστασία με την πρόβλεψη της αυτεπάγγελτης δίωξης των σωματικών βλαβών κατά υπαλλήλων από την παρ. 2 του άρθρου 308 Π.Κ. Η προτεινόμενη ρύθμιση δεν φαίνεται να είναι άσχετη με την ικανοποίηση «αιτημάτων» ομάδων υπαλλήλων για ισχυρότερη προστασία, τα οποία δεν επιτρέπεται να υπαγορεύουν τις επιλογές ενός ορθολογικού νομοθέτη.

**Προτείνεται να μην προστεθεί η διάταξη.**

#### **Εγκλήματα κατά της προσωπικής ελευθερίας**

**Άρθρο 66 (άρθρο 323Α ΠΚ):** Επαυξάνονται οι ποινές για τα αδικήματα εμπορίας ανθρώπων.

**Άρθρο 67 (331 ΠΚ):** Η αλλαγή της σειράς των προβλεπόμενων ποινών έχει μόνο θεωρητικό ενδιαφέρον, αφού η διάζευξη της κοινωφελούς με τη χρηματική ποινή διατηρείται.

#### **Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής**

**Άρθρο 68 (336 ΠΚ):** Προστίθεται ο βιασμός ανηλίκου ως διακεκριμένη περίπτωση και αντικαθίσταται ο όρος «επιχειρεί» από τον όρο «τελεί» στην παράγραφο 4, ώστε να αποφευχθεί η εντύπωση ότι πρόκειται για έγκλημα επιχείρησης, πράγμα πάντως που είναι ήδη αποσαφηνισμένο σε θεωρία και νομολογία.

Καταργείται της η διάζευξη της ισόβιας με την πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και προβλέπεται αποκλειστικά ισόβια κάθειρξη για τους δράστες ομαδικού βιασμού. Παρατηρείται ότι με τον τρόπο αυτόν η ποινή για τον ομαδικό βιασμό και τον

βιασμό ανηλίκου εξισώνεται, ως μη έδει, με τον βιασμό που επιφέρει τον θάνατο του παθόντος.

Πρέπει να επισημανθεί περαιτέρω ότι η διάταξη δεν ακολουθεί τα ηλικιακά όρια του άρθρου 339 Π.Κ. [: ανήλικοι έως 15 ετών]. Προς τον σκοπό της περιφρούρησης τουλάχιστον της συστηματικής ενότητας των διατάξεων ως προς την προστασία της ανηλικότητας του άρθρου 339 ΠΚ, **προτείνεται η επιβολή ισόβιας κάθειρξης στον βιασμό ανηλίκου κάτω των 15 ετών.**

Ομοίως για λόγους συστηματικής ενότητας της διάταξης με τη διάταξη της κατάχρησης ανικάνου προς αντίσταση από δύο ή περισσότερους του άρθρου 338 παρ. 2 με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, αλλά και προκειμένου να επιβάλλεται η εσχάτη των ποινών αποκλειστικώς σε ιδιαίτερα διακεκριμένες περιπτώσεις, **προτείνεται η διατήρηση της ισχύουσας διάταξης στις περιπτώσεις ομαδικού βιασμού (: ισόβια ή πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών).**

**Προτείνεται λοιπόν η απειλή ισόβιας κάθειρξης ως ποινής μόνο στον θανατηφόρο βιασμό καθώς και στον βιασμό ανηλίκου έως 15 ετών, διαζευτικώς, δε, η απειλή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών για τους λόγους που έχουν αναπτυχθεί ανωτέρω (υπό το άρθρο 60 Σχ/Ν).**

**Άρθρο 69 (337 ΠΚ):** Εισάγεται η αυτεπάγγελτη κίνηση της δίωξης, όταν ο παθών είναι ανήλικος ηλικίας από 12-18 ετών. Η κατάργηση της δυνατότητας επιβολής χρηματικής ποινής διαζευκτικά για το αδίκημα της παραγράφου 4 ευρίσκεται σε αρμονία με τις λοιπές προβλέψεις του ειδικού μέρους περί καταργήσεως της διάζευξης της χρηματικής ποινής με πράξεις τιμωρούμενες με ποινή φυλάκισης έως τρία έτη [ίδτε. όμως τις ανωτέρω αντιρρήσεις]. Ορθή είναι η κατ' εξαίρεση πρόβλεψη της αυτεπάγγελτης δίωξης στην περίπτωση της τέλεσης χειρονομιών γενετήσιου χαρακτήρα ή προτάσεων για τέλεση γενετήσιων πράξεων σε πρόσωπο που εξαρτάται εργασιακά από τον δράστη ή όταν ο τελευταίος εκμεταλλεύεται τη θέση προσώπου που έχει ενταχθεί σε διαδικασία αναζήτησης θέσης εργασίας, διότι η σχέση εξάρτησης ή εξουσίας και ο συνυφασμένος με αυτήν φόβος του θύματος για πιθανή απώλεια της θέσεως εργασίας ως πράξης αντεκδίκησης στην περίπτωση υποβολής έγκλησης το αποτρέπει συχνά από το να υποβάλει την έγκληση εντός του σύντομου χρονικού διαστήματος των τριών μηνών από τη γνώση της τέλεσης της πράξης, με συνέπεια η εξάλειψη του αξιοποίνου ελλείψει εμπρόθεσμης εγκλήσεως να μην επέρχεται ως αποτέλεσμα έκφρασης της ελεύθερης βούλησης του δικαιούχου του έννομου αγαθού.

Αντιθέτως, για λόγους συστηματικής ενότητας προτείνεται ο περιορισμός της αυτεπάγγελτης δίωξη της πράξης, όταν στρέφεται κατά ανηλίκων νεότερων των δεκαπέντε ετών, σε σύμπνοια με την προτεινόμενη πρόβλεψη του άρθρου 353 παρ. 1 εδ. β και παρ. 2, αλλά και τη διατήρηση των ηλικιακών ορίων προστασίας της ανηλικότητας [ανήλικος έως δεκαπέντε ετών] του άρθρου 339 Π.Κ.

**Άρθρο 70 (338 ΠΚ):** Η προβλεπόμενη ποινή για τη βασική μορφή κατάχρησης ανικάνου προς αντίσταση σε γενετήσια πράξη υπερβαίνει και την αντίστοιχη του



Ποινικού Κώδικα του 1950. Έτσι η βασική πράξη τιμωρείται με ποινή κάθειρξης αντί της ποινής κάθειρξης ως δέκα έτη που προβλέπει ο ισχύων ΠΚ, ενώ όταν η πράξη γίνεται από δύο ή περισσότερους προβλέπεται η τιμώρηση με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών αντί της ποινής κάθειρξης που προβλέπει ο ισχύων ΠΚ.

Η επαύξηση των ποινών είναι εκτεθειμένη και εδώ στις προαναφερθείσες αντιρρήσεις.

**Άρθρο 71 (339 ΠΚ):** Δεν αιτιολογείται η αναμόρφωση των ηλικιακών ορίων στο άρθρο 339 ΠΚ, όπως και σε ολόκληρο το 19ο Κεφάλαιο, διατηρηθέντος ως απώτατου ορίου ηλικίας των δεκαπέντε ετών. Η πρόβλεψη ηπιότερης ποινής, όταν ο παθών έχει συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του, όπως προβλεπόταν στους Ποινικούς Κώδικες του 1950 και 2019 ανταποκρινόταν στην αρχή της αναλογικότητας.

**Προτείνεται η διατήρηση των ισχυόντων πλαισίων ποινών.**

Η ρήτρα επικουρικότητας ορθώς επεκτείνεται και ως προς το άρθρο 342 ΠΚ.

**Άρθρο 72 (άρθρο 340 ΠΚ):** Επαναφέρεται στην ουσία το άρθρο 340 του Ποινικού Κώδικα 1950 για την κατάχρηση σε ασέλγεια και τις γενετήσιες πράξεις με ανηλίκους που επιφέρουν τον θάνατο του παθόντος.

**Άρθρο 73 (άρθρο 342 ΠΚ):** Παρατηρείται τροποποίηση των ηλικιακών ορίων δίχως κάποια αιτιολόγηση.

Επανερχεται η επιβαρυντική περίσταση του παλαιού Π.Κ. στην παράγραφο 2 της προτεινόμενης διάταξης. Αξίζει να σημειωθεί ότι η επιβαρυντική περίσταση καλύπτει το μέγιστο μέρος των περιπτώσεων που δύνανται να προκύψουν, ούτως ώστε να διερωτάται εύλογα κανείς ποιο το πεδίο εφαρμογής της βασικής μορφής του αδικήματος, για το οποίο καταλείπεται η υποθετική περίπτωση της προσωρινής φύλαξης ανηλίκου από δράστη που δεν είναι οικείος, δάσκαλος, ιατρός κλπ. και δεν διατηρεί φιλικές σχέσεις με τους οικείους του. Περαιτέρω η περίπτωση ζ' της παραγράφου 2 είναι πιθανόν να προκαλέσει σύγχυση στον εφαρμοστή του δικαίου, αφού η κατάχρηση της διανοητικής ή σωματικής αναπηρίας τιμωρείται ήδη από το άρθρο 338 ΠΚ.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Άρθρο 74 (άρθρο 343 ΠΚ):** Στο αδίκημα της κατάχρησης σε γενετήσια πράξη αποσαφηνίζεται η περ. β, δεδομένου αντί της εκμετάλλευσης της άμεσης ανάγκης άλλου να εργαστεί γίνεται λόγος για εκμετάλλευση της θέσης του παθόντος, ως προσώπου το οποίο αναζητά εργασία.

Εκ παραδρομής κάνει λόγο η Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν περί επαύξησης της ποινής και κατάργησης της δυνατότητας τιμώρησης της πράξης εναλλακτικά με χρηματική ποινή, αφού η ισχύουσα διάταξη ουδέποτε προέβλεπε κάτι τέτοιο, αλλά προέβλεπε την ίδια ακριβώς ποινή με την προτεινόμενη [: φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή].

**Άρθρο 75 (άρθρο 344 ΠΚ):** Εισάγεται η αυτεπάγγελτη δίωξη όλων των περιπτώσεων κατάχρησης σε γενετήσια πράξη, συμπεριλαμβανομένων των στ. α και β του άρθρου

343 ΠΚ που διώκονται στον ισχύοντα ΠΚ κατ' έγκληση. Πράγματι η σχέση εξάρτησης ή εξουσίας και ο συνυφασμένος με αυτήν φόβος του θύματος για πιθανή απώλεια της θέσεως εργασίας ως πράξης αντεκδίκησης στην περίπτωση υποβολής έγκλησης μπορεί να το αποτρέψει από το να υποβάλει την έγκληση εντός του σύντομου χρονικού διαστήματος των τριών μηνών από τη γνώση της τέλεσης της πράξης, με συνέπεια η εξάλειψη του αξιοποιήσιμου ελλείπει εμπρόθεσμης εγκλήσεως να μην επέρχεται ως αποτέλεσμα έκφρασης της ελεύθερης βούλησης του δικαιούχου του έννομου αγαθού. Άλλωστε δεν θα ήταν συστηματικά ορθή η πρόβλεψη της αυτεπάγγελτης δίωξης μόνον για περιπτώσεις προσβολών της γενετήσιας αξιοπρέπειας, έναντι του μείζονος, που είναι η επαυξημένη προστασία της γενετήσιας ελευθερίας στα πλαίσια σχέσεων εξάρτησης.

Επιπλέον, επαναφέρεται το καθεστώς του Ποινικού Κώδικα 1950, σύμφωνα με το οποίο ο εισαγγελέας μπορεί να απόσχει από την ποινική δίωξη για βιασμό λαμβάνοντας υπόψη τη δήλωση του θύματος ότι η δημοσιότητα θα επιφέρει σοβαρό ψυχικό τραυματισμό. Σύμφωνα με την Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν με την επαναφορά αυτή σκοπείται η συνέχιση των ποινικών διώξεων, όταν υπάρχει η υποψία συναλλαγής μεταξύ παθόντος και δράστη.

Ωστόσο ο ανωτέρω σκοπός υπηρετείται και από την ισχύουσα διάταξη δια της διαχρονικά προβλεπόμενης διακριτικής ευχέρειας του εισαγγελέα/ δικαστή να αποδεχθεί τη δήλωση του θύματος. Αντίθετα, η προτεινόμενη συστολή των κριτηρίων λήψης της απόφασης περί αποχής/ παύσεως ποινικής δίωξης δεν συμβαδίζει με την ανάγκη προστασίας και αυτοδιάθεσης των θυμάτων και των οικογενειών τους, που ενδέχεται και για άλλους, θεμιτούς λόγους, να μην επιθυμούν να εμπλακούν σε μια δικαστική διαμάχη. Θυμίζουμε ότι η πρόβλεψη του σοβαρού ψυχικού τραυματισμού ως μόνου κριτηρίου είχε κατά το παρελθόν οδηγήσει σε αιτιολογίες αναφερόμενες σε στοιχεία ελευθεριότητας του θύματος, όπως *«η συμπεριφορά της παθούσας και ειδικότερα η προσφορά φιλικών υπηρεσιών σε κατάσταση σε μεταμεσονύχτιες ώρες, η προθυμία της να επιβιβαστεί σε αυτοκίνητο οδηγούμενο από άγνωστο πρόσωπο σε τόσο προχωρημένη ώρα, προδίδουν κάποια ελευθεριότητα των ηθών της εξαιτίας της οποίας δεν προκύπτει ότι η δημοσιότητα της δίκης θα έχει ως συνέπεια το σοβαρό ψυχικό τραυματισμό της»* [ΑΠ 76/1989, ΠοινΧρ 1989, σελ. 715].

**Προτείνεται να διατηρηθεί η διάταξη ως έχει, άλλως** θα μπορούσε, ενδεχομένως, η διάταξη να διαμορφωθεί ως εξής: *«εκτιμώντας ότι η δήλωση του θύματος δεν είναι αποτέλεσμα οικονομικής συναλλαγής μεταξύ θύματος και δράστη ή απειλής ή κατάχρησης της εργασιακής σχέσης του θύματος»*.

**Άρθρο 76 (άρθρο 345 ΠΚ):** Επαυξάνονται οι ποινές για το αδίκημα των γενετήσιας πράξης μεταξύ συγγενών και συγκεκριμένα κακουργοποιείται η πράξη που τελείται από ανιόντα [: κάθειρξη έως δέκα έτη] και δη ανεξαρτήτως των ορίων ηλικίας των κατιόντων, σε αντίθεση με τις προβλέψεις της διάταξης του παλαιού ΠΚ, επαυξάνεται η ποινή της πράξης που τελείται από κατιόντα [: φυλάκιση αντί φυλάκισης έως 2 έτη] και διατηρείται η ίδια ποινή για πράξεις μεταξύ αδελφών

Η επαναφορά και διεύρυνση της κακουργηματικής μορφής του αδικήματος, αλλά και η επαύξηση της ποινής για τον ανιόντα, έρχονται σε αντίθεση με τον σκοπό του ισχύοντος Π.Κ. περί εξορθολογισμού των ποινών, αλλά είναι και δυσανάλογα αυστηρές έναντι του προστατευόμενου έννομου αγαθού, ήτοι της προστασίας της οικογένειας από ανάρμοστες σχέσεις, ασυμβίβαστες με τον θεσμό του γάμου, καθώς και με τους συναφείς κινδύνους επέλευσης φυσικών και γενετικών βλαβών.

Άλλωστε δεν πρέπει να παραγνωρίζεται ότι η αυστηρή τιμώρηση της εκμετάλλευσης της ευάλωτης θέσης του κατιόντος από τον ανιόντα, την οποία ευαγγελίζεται η Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Σχ/Ν, επιτυγχάνεται πρωτίστως από τη διάταξη του άρθρου 342 Π.Κ, αλλά και από τα λοιπά αδικήματα των άρθρων 336 παρ. 2, 338, 339 με τα οποία συρρέει η διάταξη αληθώς.

Εν όψει δε της ανάγκης επαυξημένης προστασίας της ευάλωτης αυτής θέσης των ανιόντων εντύπωση προκαλεί η προτεινόμενη επαύξηση της τιμώρησής τους. Η προτεινόμενη ρύθμιση δεν φαίνεται άσχετη με την (ανορθολογική) *επίδειξη συμβολικής-τιμωρητικής πυγμής* έναντι πράξεων που θεωρούνται ανήθικες.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Άρθρο 77 (άρθρο 348Α ΠΚ):** Επαυξάνονται, χωρίς προφανή λόγο, οι ποινές της διακεκριμένης παραλλαγής του άρθρου 4 [από κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή σε κάθειρξη και χρηματική ποινή]. Σημειωτέον ότι και υπό τον παλιό ΠΚ προβλέπονταν ποινή έως δέκα έτη.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Άρθρο 78 (άρθρο 351Α ΠΚ):** Τροποποιούνται τα ηλικιακά όρια, χωρίς ιδιαίτερη αιτιολόγηση, δεδομένου ότι διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής του κακουργήματος του στ. β και καταλαμβάνει γενετήσιες πράξεις έναντι αμοιβής με ανήλικο από 14 έως 15 ετών, απομένουσας της προνομιούχας παραλλαγής, τιμωρούμενης με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών ετών, για ανήλικους 15-18 ετών.

Επί δε γενετήσιας πράξης με ανήλικο έναντι αμοιβής καταργείται η διάζευξη της ισόβιας ποινής με την ποινή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή, διατηρούμενης της πρώτης, σύμφωνα με το πνεύμα και άλλων συναφών διατάξεων επελεύσεως θανατηφόρου αποτελέσματος.

Ισχύουν και εδώ οι προαναφερθείσες αντιρρήσεις και **προτείνεται να διατηρηθεί η διάταξη ως έχει.**

**Άρθρο 79 (άρθρο 353 ΠΚ):** Ακολουθείται η αρχή της αυτεπάγγελτης δίωξης όταν η πράξη στρέφεται κατά ανήλικου νεότερου των δεκαπέντε ετών.

Συμπερασματικώς, ιδίως όσον αφορά τα εγκλήματα του 19<sup>ου</sup> κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα (εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής), οι προτεινόμενες τροποποιήσεις ακολουθούν *αντίθετη-«τιμωρητική» λογική σε σχέση με τον Ν. 4619/2019*, διά του οποίου ο νομοθέτης επιδίωξε τον «εξορθολογισμό και

εκσυγχρονισμό του συστήματος των ποινικών κυρώσεων», αποφεύγοντας μαξιμαλιστικές ποινές που δεν υπηρετούν ούτε τη γενική ούτε την ειδική πρόληψη. Σε αυτό το συμπέρασμα οδηγεί και η τροποποίηση των ηλικιακών ορίων στο 19<sup>ο</sup> Κεφάλαιο.

#### **Εγκλήματα σχετικά με την οικογένεια**

**Άρθρο 80 (άρθρο 360 ΠΚ):** Ακολουθείται η ίδια λογική της αυστηροποίησης του πλαισίου ποινών με την τροποποίηση των ηλικιακών ορίων και συγκεκριμένα επαναφέρεται η προϊσχύσασα τιμώρηση για πράξεις ανηλίκων κάτω των δεκαοκτώ ετών. Η διεύρυνση του αξιοποίνου ώστε να καλύπτει και πράξεις ανηλίκων από δεκαπέντε έως δεκαοκτώ ετών είναι δυσανάλογη και δεν ανταποκρίνεται στην κοινωνική πραγματικότητα.

Επιπλέον καταργείται η διάζευξη της χρηματικής ποινής στην προβλεπόμενη ποινή της διακεκριμένης παραλλαγής [υπαίτιος που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου], λαμβανομένου υπόψη ότι η διάζευξη δεν προβλέπεται στη βασική μορφή της διάταξης.

**Προτείνεται η προσθήκη της χρηματικής ποινής και στην παράγραφο 1 αντί της κατάργησής της στην παρ. 2 και κατά τα λοιπά η διατήρηση του ορίου ηλικίας των δεκαπέντε ετών.**

**Άρθρο 81 (άρθρο 360Α ΠΚ):** Με την προτεινόμενη ρύθμιση επεκτείνεται το αξιοποينو στην παρ. 2 του άρθρου που αφορά στην εκμετάλλευση του υιοθετημένου παιδιού, προκειμένου να καλύψει ως δράστη, εκτός από αυτόν που δίνει κάποιον σε υιοθεσία ή μεσολαβεί σε αυτήν αποκομίζοντας ή προσποριζόμενος περιουσιακό όφελος, και εκείνον που υιοθετεί.

Ωστόσο, η τιμώρηση ως αυτουργού του θετού γονέα δεν δικαιολογείται, δεδομένου ότι ο θετός γονέας δεν αποκομίζει κατά κανόνα παράνομο περιουσιακό όφελος, ούτε βεβαίως μπορεί να αποτελέσει τον κατ' επάγγελμα δράστη της διακεκριμένης παραλλαγής της παρ. 3 του άρθρου.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

#### **Εγκλήματα κατά περιουσιακών αγαθών**

I. Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας

**Άρθρο 82 (άρθρο 372 ΠΚ):** Ο νομοθέτης υιοθετεί και στο κεφάλαιο αυτό τη λογική της επαύξησης των προβλεπόμενων ποινών και στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας. Έτσι, στο άρθρο 372 επαυξάνεται η ποινή από φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή σε φυλάκιση.

Συγχρόνως, όμως, απαλείφεται η διακεκριμένη παραλλαγή της κλοπής με διάρρηξη με την αιτιολογία ότι ο όρος διάρρηξη δεν έχει προσδιοριστεί νομοθετικά και ότι η ιδιαίτερη απαξία της πράξης αυτής μπορεί να καλυφθεί πλέον από την ποινή του βασικού αδικήματος της κλοπής στο πλαίσιο της επιμέτρησής της, αφού αυτή εξομοιώνεται με την απάτη.

Η τροποποίηση αυτή έρχεται σε αντίθεση με το πνεύμα εξορθολογισμού και εκσυγχρονισμού των ποινικών κυρώσεων του Ποινικού Κώδικα του 2019.

Άλλωστε σύμφωνα με το κοινό γλωσσικό αισθητήριο, το οποίο διέπει την καθημερινή πρακτική, *διάρρηξη είναι η με οποιονδήποτε τρόπο παραβίαση ενός κλειστού χώρου από τον δράστη με σκοπό την κλοπή* [Μπουρμάς σε Χαραλαμπίκη, Ο νέος Ποινικός Κώδικας, 2<sup>ος</sup> τόμος, σελ. 2818], ώστε να μην είναι απαραίτητος ένας νομοθετικός ορισμός.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Άρθρο 83 (άρθρο 375 ΠΚ):** Στο βασικό έγκλημα της υπεξαίρεσης καταργείται η διάξευξη της ποινής φυλάκισης έως δύο έτη με χρηματική ποινή, ενώ, όταν το αντικείμενο είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, μικρότερης όμως των 120.000 ευρώ, επιβάλλεται πλέον φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή.

Η τροποποίηση αυτή έρχεται σε αντίθεση με το πνεύμα εξορθολογισμού και εκσυγχρονισμού των ποινικών κυρώσεων του Ποινικού Κώδικα του 2019 και ισχύουν οι ανωτέρω αντιρρήσεις.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει σήμερα.**

**Άρθρο 84 (άρθρο 377 ΠΚ):** Ορθή είναι η απάλειψη της παραπομπής στο άρθρο 374 παρ. 1 περ. α' ΠΚ, διότι είναι αντιφατικό ένα πράγμα θρησκευτικής λατρείας με καλλιτεχνική, αρχαιολογική ή ιστορική σημασία να μπορεί να έχει μικρή αξία.

**Άρθρο 85 (άρθρο 380 ΠΚ):** Προβλέπεται ποινή ισόβιας κάθειρξης για τη ληστεία που έχει ως αποτέλεσμα τον θάνατο ή τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος, ή τελείται με ιδιαίτερη σκληρότητα, όπως προβλεπόταν υπό τον Ποινικό Κώδικα του 1950. Ισχύουν και εδώ οι προαναφερθείσες αντιρρήσεις (ανελαστικότητα ποινής, δυσπιστία προς τον δικαστή κ.λπ.).

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως έχει σήμερα.**

II. Εγκλήματα κατά της περιουσίας

**Άρθρο 86 (άρθρο 385 ΠΚ):**

Απαλείφεται από την παρ. 1 η αναφορά στις περιπτώσεις του άρθρου 380 ΠΚ, με την αιτιολογία ότι επιφέρει σύγχυση όσον αφορά στην σχέση του εγκλήματος της εκβίασης με εκείνο της ληστείας.

Επαυξάνεται μερικώς η ποινή για το αδίκημα της παραγράφου 2, ώστε να αντιστοιχεί στις ποινές του άρθρου 380 ΠΚ., συμπεριλαμβανομένης της ισόβιας κάθειρξης. Παρά την αποκήρυξη του άρθρου 380 Π.Κ. στην παρ. 1, η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 385 παραπέμπει εκ νέου σε αυτή χωρίς να διευκρινίζει σε ποιες περιπτώσεις τυγχάνει εφαρμογής η παρ. 1 και σε ποιες η παρ. 2 του άρθρου 380 Π.Κ. Ως εκ τούτου η διάταξη επιφέρει μεγαλύτερη σύγχυση, τυγχάνει όλως αόριστη και άκρως προβληματική.

**Ορθότερο θα ήταν να επαναληφθούν οι αναγκαίοι όροι** της αντικειμενικής υπόστασης και οι ποινές για κάθε υποπερίπτωση. Έτσι: «*Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τελέστηκε με σωματική βία εναντίον προσώπου ή με απειλές ενωμένες με επικείμενο κίνδυνο σώματος ή ζωής τιμωρείται με ποινή κάθειρξης και χρηματική ποινή. Αν από την πράξη επήλθε ο θάνατος κάποιου προσώπου ή βαριά σωματική βλάβη ή αν*

*η πράξη εκτελέστηκε με ιδιαίτερη σκληρότητα εναντίον προσώπου, επιβάλλεται ισόβια κάθειρξη ή πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών».*

**Άρθρο 87 (άρθρο 386 ΠΚ):** Στο έγκλημα της απάτης ο νομοθέτης κλιμακώνει τις ποινές επί τη βάσει του μεγέθους της ζημίας. Υιοθετούνται τρεις κλίμακες. Το βασικό αδίκημα τιμωρείται με ποινή φυλάκισης, καταργούμενης της σωρευτικώς επαπειλούμενης χρηματικής ποινής, χωρίς να καθίσταται ορατός ο λόγος της απαλοιφής σε ένα περιουσιακό αδίκημα. Η ποινή επιβαρύνεται εάν η ζημία είναι ιδιαίτερα μεγάλη, μικρότερη όμως των 120.000 ευρώ, οπότε η πράξη τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή. Εάν η ζημία υπερβαίνει τα 120.000 ευρώ, η πράξη τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

Η πρόβλεψη της ιδιαίτερα μεγάλης αξίας στοιχίζεται με την εισαγωγή στον Π.Κ. της συγκεκριμένης επιβαρυντικής περιστασης και σε άλλες διατάξεις, όπως στο άρθρο 216, 386<sup>A</sup>, 390 Π.Κ., ενώ ήδη προβλεπόταν στις διατάξεις των άρθρων 372 και 375, των οποίων όμως η βασική μορφή τιμωρείται από τον ισχύοντα Π.Κ. ηπιότερα από την απάτη.

Δεν πρέπει, ωστόσο, να λησμονείται ότι η έννοια της ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ως έννοια συγκριτική- διαβαθμίσιμη προϋποθέτει αξιολογική κρίση και δεν παρέχει την ασφάλεια δικαίου που προσφέρει η πρόβλεψη ενός συγκεκριμένου χρηματικού ορίου, όπως υπό τον παλιό ΠΚ η κατ' επάγγελμα τέλεση της πράξης με συνολικό όφελος ή ζημία άνω των 30.000 ευρώ. Άλλωστε η τιμώρηση της βασικής μορφής της απάτης με ποινή φυλάκισης έως πέντε έτη εγγυάται την επαρκή προστασία του εννόμου αγαθού της περιουσίας και τη δυνατότητα του δικαστή να επιμετρήσει την ποινή ανάλογα με το μέγεθος της ζημίας.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Άρθρο 88 (άρθρο 386A ΠΚ):** Υιοθετείται η κλιμάκωση των ποινών όπως στο αδίκημα της απάτης.

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα για τους ανωτέρω αναφερθέντες λόγους.**

**Άρθρο 89 (άρθρο 390 ΠΚ):** Υιοθετείται η κλιμάκωση των ποινών όπως στο αδίκημα της απάτης

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα για τους ανωτέρω αναφερθέντες λόγους.**

**Άρθρο 90 (άρθρο 394 ΠΚ):** Επαυξάνεται η ποινή για το αδίκημα της αποδοχής και διάθεσης προϊόντων εγκλήματος, στη βασική του μορφή από φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή σε φυλάκιση έως τρία έτη, στην περίπτωση δε ιδιαίτερα μεγάλης αξίας του πράγματος από φυλάκιση και χρηματική ποινή σε φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή.

Σημαντική είναι επίσης η προσθήκη της παραγράφου 4, κατά την οποία απαιτείται έγκληση για την ποινική δίωξη του αδικήματος του άρθρου 394 ΠΚ, εάν το πράγμα

προέρχεται από κατ' έγκληση διωκόμενο αδίκημα. Ο νομοθέτης επιδιώκει έτσι τη στενότερη σύνδεση μεταξύ των συναρτώμενων εγκλημάτων.

Ωστόσο η προσθήκη αυτή είναι δογματικώς ανορθόδοξη και αντιφατική, δεδομένου ότι ο Π.Κ. επί αποδοχής προϊόντων εγκλήματος δεν έχει επιλέξει την άκρα εξάρτησή της από την κύρια πράξη, αλλά το σύστημα της περιορισμένης αντικειμενικής εξάρτησης, με αποτέλεσμα να στοιχειοθετείται η πράξη της αποδοχής και όταν ο δράστης του βασικού αδικήματος είναι ακαταλόγιστος ή υπάρχει λόγος που αίρει το άδικο ή το αξιόποino της πρότερης πράξης έχει εξαλειφθεί λόγω παραγραφής ή ανάκλησης της έγκλησης ή μη υποβολής της απαιτούμενης έγκλησης [Τσιακουμάκη σε Χαραλαμπάκη, Ο Νέος Ποινικός Κώδικας, 2<sup>ος</sup> τόμος, σελ. 3194 με περαιτέρω παραπομπές].

**Προτείνεται να παραμείνει η διάταξη ως ισχύει σήμερα.**

**Άρθρο 91 (άρθρο 396 ΠΚ):** Σημαντική είναι η πρόβλεψη της δυνατότητας έμπρακτης μετάνοιας στην παράγραφο 2Α για τον δράστη που ανακοινώνει την πράξη του πριν από την εξέτασή του από τις αρχές. Ωστόσο, δημιουργεί προβληματισμό το γεγονός ότι καταργείται η αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 263Α παρ. 1 ΠΚ για τον δράστη ενεργητικής δωροδοκίας στον δημόσιο τομέα [ιδ. παρατηρήσεις υπό άρ. 263Α Π.Κ.].

**Προτείνεται να απαλειφθεί η ειδικότερη πρόβλεψη του άρ. 396 Π.Κ. και να διατηρηθεί η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 263Α Π.Κ. για όλα τα αδικήματα δωροδοκίας, δεδομένου ότι το άρθρο 396 παραπέμπει στο άρθρο 263Α, αλλά και η παρ. 1 του άρθρου 263Α παραθέτει τη διάταξη της παρ. 1 του άρ. 396 Π.Κ.-σημειωτέον ότι σε περίπτωση διατήρησης της παρ. 1 του άρθρου 263Α ΠΚ απαιτείται διόρθωση της νομοθετικής αβλεψίας της παραπομπής αντί της παρ. 1 του άρ. 396 στην παρ. 2 του άρ. 396, αφού αυτή αφορά σε πράξη δωροδοκίας.**

**Άρθρο 92 (προσθήκη άρθρου 398 ΠΚ):** Προστίθεται διάταξη που τιμωρεί με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών τον αλλοδαπό που αλιεύει χωρίς δικαίωμα στην αιγιαλίτιδα ζώνη του ελληνικού κράτους.

Με τη ρύθμιση αυτή, η οποία αποτελεί στην πραγματικότητα επαναφορά της διάταξης του άρθρου 401 παλαιού Π.Κ. για το πταίσμα της «αλιείας σε χωρικά ύδατα» σκοπεύεται, σύμφωνα με την Ανάλυση Συνεπειών, η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από την αλόγιστη και μη ελεγχόμενη αλιεία και ως εκ τούτου η προώθηση μέτρων αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, η οποία επιδρά και στον τομέα της αλιείας.

Κατ' ορθότερη άποψη η ως άνω ρύθμιση παρουσιάζει την ιδιομορφία ότι προστατεύει ένα υπερατομικό ημεδαπό έννομο αγαθό, ήτοι το κυριαρχικό δικαίωμα της Πολιτείας να εξασφαλίσει τη δυνατότητα εκμετάλλευσης μιας πλουτοπαραγωγικής πηγής στους ημεδαπούς πολίτες [Παπαθανασίου σε Χαραλαμπάκη, Ποινικός Κώδικας, 2<sup>ος</sup> τόμος, 2<sup>η</sup> έκδοση, σελ. 3319].

Η επαναφορά της εν λόγω διάταξης δεν είναι εύλογη, αφού το άρθρο 401 πΠΚ καταργήθηκε και λόγω της ελάχιστης πρακτικής σημασίας του. Άλλωστε τα

δικαιώματα αλιείας μεταξύ ομόρων χωρών διέπονται από τις διεθνείς ή διακρατικές συμφωνίες και επιτηρούνται αναλόγως, ώστε να παρέλκει η ανάμιξη του ΠΚ στα θέματα αυτά.

**Προτείνεται να μη γίνει η προτεινόμενη προσθήκη.**

**Άρθρο 93 (άρθρο 404 ΠΚ):** Επαύξηση της ποινής για το αδίκημα της τοκογλυφίας από φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή σε φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και χρηματική ποινή.

Η τροποποίηση αντιβαίνει στον εξορθολογισμό και εκσυγχρονισμό των ποινών που επιδίωξε ο νομοθέτης με τον Ποινικό Κώδικα του 2019.

**Προτείνεται να διατηρηθεί η διάταξη ως έχει.**

## **ΜΕΡΟΣ 2<sup>ο</sup> – ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

**Άρθρο 96 (άρθρο 32 ΚΠΔ):** Η προβλεπόμενη στο ισχύον α. 32 ΚΠΔ δυνατότητα του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να διατάσσει τη διεξαγωγή ανάκρισης και την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο κατ' απόλυτη προτεραιότητα σε υποθέσεις εξαιρετικής φύσης επεκτείνεται σε όλα τα κακουργήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

Η προτεινόμενη διεύρυνση – πέραν του ότι *φαίνεται να υπαγορεύεται από την τρέχουσα επικαιρότητα* - δεν κρίνεται συμβατή με τον εξαιρετικό χαρακτήρα της ρύθμισης του άρθρου 32 ΚΠΔ και θα επιβαρύνει ασκόπως τις αρμοδιότητες των Εισαγγελέων του ΑΠ. Το ισχύον γενικό κριτήριο της εξαιρετικής φύσης της υπόθεσης επιτρέπει να κριθεί *in concreto* πότε ένα κακούργημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας έχει τον εξαιρετικό χαρακτήρα, ο οποίος δικαιολογεί την ανάμιξη του Εισαγγελέα του Αρείου στο έργο κατώτερων Εισαγγελέων.

**Άρθρο 97 (άρθρο 43 ΚΠΔ):** Η ισχύουσα υποχρεωτική διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης στα κακουργήματα και πλημμελήματα αρμοδιότητας του Τριμελούς Πλημ/κείου ορθώς επεκτείνεται και επί πράξεων ανηλίκων, οι οποίες θα ενέπιπταν στις ανωτέρω κατηγορίες εγκλημάτων, αν είχαν τελεσθεί από ενήλικο. Η ρύθμιση αυτή είναι επιβεβλημένη λόγω του πλημμεληματικού χαρακτήρα των πράξεων (άρθρο 18 ΠΚ) και της ειδικής δωσιδικίας των ανηλίκων (άρθρα 113, 114 ΚΠΔ). Εξάλλου, ενόψει του ότι μετά την ίδρυση της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας με το Ν. 4622/2019, εντός της οποίας συγχωνεύθηκαν οι προϋφιστάμενοι και ήδη καταργηθέντες ελεγκτικοί μηχανισμοί που αναφέρονται στο ισχύον άρθρο 43 ΚΠΔ (Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης κλπ) είναι επιβεβλημένη η προσαρμογή του άρθρου 43 ΚΠΔ σε



αυτή τη μεταβολή, έτσι ώστε η ύπαρξη Πορίσματος Ελέγχου της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας να καθιστά μη αναγκαία τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης.

**Άρθρο 98 (άρθρο 47 ΚΠΔ):** Μετά την κατάργηση της Εισαγγελίας Διαφθοράς και τη συγχώνευσή της με την Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος (άρθρο 33 ΚΠΔ, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση με το 53 Ν. 4745/2020) η προτεινόμενη μεταβολή του δικαστικού οργάνου που είναι αρμόδιο για το χαρακτηρισμό ενός μάρτυρα ως δημοσίου συμφέροντος (πράξη των Εισαγγελέων Οικονομικού εγκλήματος και έγκριση του Προϊσταμένου αυτών) είναι απολύτως αναγκαία.

Αντιθέτως δεν κρίνεται δικαιολογημένη η απάλειψη του εγκλήματος της ψευδούς κατάθεσης από τον κατάλογο των λοιπών εγκλημάτων (ψευδής καταμήνυση, συκοφαντική δυσφήμιση κλπ), για τα οποία προβλέπεται αποχή από την ποινική δίωξη με παραγγελία του Προϊσταμένου της Εισαγγελίας Οικονομικού Εγκλήματος. Με βάση την προτεινόμενη ρύθμιση στην περίπτωση που ο μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος παρέχει πληροφορίες εξεταζόμενος ενόρκως ως μάρτυρας θα μπορεί θεωρητικώς να διωχθεί για το αδίκημα της ψευδούς κατάθεσης, παρ' όλο που για τα κατ' ιδέαν αληθώς συρρέοντα εγκλήματα της ψευδούς καταμήνυσης και της συκοφαντικής δυσφήμισης προβλέπεται η αποχή από τη σε βάρος του ποινική δίωξη.

**Άρθρο 99 (άρθρο 57 ΚΠΔ):** Ως γνωστόν στη θεωρία και τη νομολογία επικρατεί διχογνωμία ως προς το εάν κηρύσσεται απαράδεκτη λόγω εκκρεμοδικίας η χρονικά επόμενη δίωξη ή εκείνη που προηγείται διαδικαστικά. Ενώ ο νέος ΚΠΔ υιοθετεί τη δεύτερη άποψη, το Σχ/Ν προκρίνει την πρώτη. Παρ' όλο που υπάρχουν επιχειρήματα υπέρ και των δύο απόψεων, η άποψη ότι κηρύσσεται απαράδεκτη λόγω εκκρεμοδικίας η δίωξη έπεται διαδικαστικά, ασχέτως του πότε ασκήθηκε, έχει το πλεονέκτημα ότι εξυπηρετεί καλύτερα την αρχή της ταχείας διεξαγωγής και της οικονομίας της δίκης.

**Άρθρο 101 (άρθρο 99 παρ. 3 ΚΠΔ):** Δεν υπάρχουν αντιρρήσεις για τον προτεινόμενο υποχρεωτικό διορισμό συνηγόρου στον ανήλικο κατηγορούμενο κατά την ανάκριση στο βαθμό που ενισχύεται η δικονομική θέση του ευάλωτου ανηλίκου κατηγορουμένου.

**Άρθρο 103 (άρθρο 111 ΚΠΔ):** Διευρύνεται η αρμοδιότητα του Μονομελούς Εφετείου με την προσθήκη των δασικών κακουργημάτων. Η προτεινόμενη (λελογισμένη) διεύρυνση κινείται στη λογική της ισχύουσας ρύθμισης και δεν επηρεάζει το ισοζύγιο αρμοδιοτήτων μεταξύ Μονομελούς και Τριμελούς Εφετείου. Επίσης καθιερώνεται για πρώτη φορά ειδική δωσιδικία των δικηγόρων και των δικαστών ενώπιον του Τριμελούς Εφετείου και για τα κακουργήματα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Εφετείου. Η νομοθετική πρόταση είναι ορθή στο βαθμό που συρρικνώνει την υλική αρμοδιότητα του Μονομελούς Εφετείου, εμφανίζει δε το πλεονέκτημα ότι όλα τα εγκλήματα των προσώπων ειδικής δωσιδικίας εκδικάζονται σε δεύτερο βαθμό από το ίδιο δικαστήριο (Πενταμελές Εφετείο).

**Άρθρο 104 (άρθρο 115 ΚΠΔ):** Η απαλοιφή των εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 235 παρ. 1 και 236 παρ. 1 ΠΚ από τον κατάλογο των εγκλημάτων, τα οποία εξαιρούνται από την αρμοδιότητα του Μονομελούς Πλημ/κείου, είναι αναγκαία

επακόλουθο της προτεινόμενης μεταβολής του προβλεπόμενου για τα εγκλήματα αυτά πλαισίου ποινής, βάσει του οποίου αυτά υπάγονται πλέον ούτως ή άλλως στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Πλημ/κείου

**Άρθρο 105 (άρθρο 117 ΚΠΔ):** Ενώ σύμφωνα με το ισχύον άρθρο 117 ΚΠΔ ο δικηγόρος, που διαπράττει πλημμέλημα σε βάρος μέλους του δικαστηρίου, μπορεί να υπαχθεί στην αυτόφωρη διαδικασία μόνο μετά την ολοκλήρωση της άσκησης των καθηκόντων του, με την προτεινόμενη τροποποίηση το ζήτημα ρυθμίζεται με παραπομπή στις διατάξεις του Κώδικα περί Δικηγόρων (συγκεκριμένα στο άρθρο 39 παρ. 3 περ. β' που έχει το ίδιο περιεχόμενο με την ισχύουσα ρύθμιση) χωρίς όμως να αναφέρεται η διαδικασία των άρθρων 417 ΚΠΔ.

Στο μέτρο που η προτεινόμενη ρύθμιση εκφράζει τη γενικότερη αντίληψη περί μη εφαρμογής της αυτόφωρης διαδικασίας σε βάρος δικηγόρων δεν είναι άστοχη. Ανακύπτει ωστόσο ζήτημα συντονισμού με το άρθρο 39 παρ. 4 περ. β' του Κώδικα Δικηγόρων, το οποίο αφενός μεν παραπέμπει και αυτό με τη σειρά στο άρθρο 117 ΚΠΔ (με συνέπεια να καταγράφεται αλληλοπαραπομπή των διατάξεων) και αφετέρου δεν αποκλείει την εφαρμογή της αυτόφωρης διαδικασίας με την πρόβλεψη της δυνατότητας άμεσης εκδίκασης του πλημμελήματος που διέπραξε ο δικηγόρος.

**Άρθρο 106 (άρθρο 119 ΚΠΔ):** Σύμφωνα με την προτεινόμενη ρύθμιση περιορίζεται η δυνατότητα του αναρμόδιου δικαστηρίου να παύσει οριστικά ή να κηρύξει απαράδεκτη την ασκηθείσα ποινική δίωξη, μόνον εφόσον είναι ανώτερο από το καθ' ύλην αρμόδιο.

Αν και η περίπτωση αυτή δεν εμφανίζεται συχνά στην πράξη, η τροποποίηση επιδιώκει να αποκλείσει τη δικαιοδοσία του κατώτερου αναρμόδιου δικαστηρίου σε ζητήματα, η επίλυση των οποίων εμφανίζει ενίοτε περιπλοκές (π.χ. η ταυτότητα της πράξης στο δεδικασμένο ή την εκκρεμοδικία ή αναστολή της παραγραφής).

**Άρθρο 107 (άρθρο 120 ΚΠΔ):** Σύμφωνα με την ισχύουσα ρύθμιση, αν το δικαστήριο που χαρακτηρίζει εαυτό αναρμόδιο κρίνει ότι η πράξη τιμωρείται σε βαθμό κακουργήματος ο Εισαγγελέας, στον οποίον παραπέμπεται η υπόθεση, παραγγέλλει κύρια ανάκριση. Με τη ρύθμιση αυτή επιδιώκεται αφενός να δοθεί η δυνατότητα στον κατηγορούμενο να απολογηθεί (και ενδεχομένως να επιβληθούν σε αυτόν τα προσήκοντα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού) και αφετέρου να τηρηθεί η συνήθης διαδικασία παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο (βούλευμα Συμβουλίου Πλημ/κών).

Με την προτεινόμενη τροποποίηση το Πλημ/κείο δεν θα παραπέμπει την υπόθεση στον Εισαγγελέα, αλλά απευθείας στο αρμόδιο για την εκδίκαση του κακουργήματος δικαστήριο, αν έχει προηγηθεί κύρια ανάκριση (προφανώς σε πλημμελήματα τιμωρούμενα με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών) ή αν ο χαρακτήρας της πράξης προέκυψε από την αποδεικτική διαδικασία στο ακροατήριο. Στη δεύτερη περίπτωση (που θα είναι και η συνηθέστερη στην πράξη) η απευθείας παραπομπή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο χωρίς τη διενέργεια κύριας ανάκρισης και κατά παράκαμψη της συνήθους διαδικασίας παραπομπής *δυσχεραίνει τη δικονομική θέση του*

κατηγορουμένου. Επιπλέον δεν είναι κατανοητός ο λόγος για τον οποίον η παραπομπή στον Εισαγγελέα επιβάλλεται μόνο στην σπάνια περίπτωση που ο κακουρηματικός χαρακτήρας προκύπτει από την ίδια την περιγραφή της πράξης στην κατηγορίας και όχι όταν προκύπτει από την αποδεικτική διαδικασία ενώπιον του αναρμοδίου δικαστηρίου.

**Άρθρο 108 (άρθρο 121 ΚΠΔ):** Σύμφωνα με το ισχύον άρθρο 121 ΚΠΔ, αν το δευτεροβάθμιο δικαστήριο κρίνει ότι το δικαστήριο που δίκασε σε πρώτο βαθμό ήταν αναρμόδιο και το έγκλημα υπάγεται σε κατώτερο από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο. Η προτεινόμενη τροποποίηση επαναφέρει τη ρύθμιση του άρθρου 121 του παλαιού ΚΠΔ προβλέποντας ότι στην ανωτέρω περίπτωση το δευτεροβάθμιο δικαστήριο ακυρώνει την πρωτόδικη απόφαση και δικάζει ανέκκλητα το ίδιο την υπόθεση.

Ο αντίλογος είναι ότι, παρά την ανέκκλητη εκδίκαση της υπόθεσης από το δικαστήριο που θα ήταν αρμόδιο να εκδικάσει την έφεση, ο κατηγορούμενος στερείται τον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας.

**Άρθρο 109 (άρθρο 133 ΚΠΔ):** Μετά την κατάργηση της Εισαγγελίας Διαφθοράς στερείται αντικειμένου η πρόβλεψη του ισχύοντος άρθρου 133 παρ. 2 ΚΠΔ για την επίλυση από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου της σύγκρουσης αρμοδιοτήτων μεταξύ των εποπτευομένων από αυτόν Εισαγγελέων. Η προτεινόμενη προσαρμογή στα ισχύοντα δεδομένα είναι ορθή και αναγκαία.

**Άρθρο 110 (άρθρο 201 ΚΠΔ):** Η ουσιώδης μεταβολή του άρθρου 201 ΚΠΔ συνίσταται στο ότι στην ανάλυση DNA, που διεξάγεται στο πλαίσιο αυτόφωτου εγκλήματος, δεν εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 204 – 208 ΚΠΔ και επομένως στην περίπτωση αυτή δεν είναι υποχρεωτικός ο προβλεπόμενος στο άρθρο 204 διορισμός τεχνικού συμβούλου. Αντιθέτως ο νέος ΚΠΔ στο ισχύον άρθρο 204 ΚΠΔ διηύρυνε το δικαίωμα του κατηγορουμένου να διορίσει τεχνικό σύμβουλο, ακόμη και όταν η ανάλυση DNA διατάσσεται στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης προανάκρισης ή της προκαταρκτικής εξέτασης (Δαλακούρας, Ο Νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, 2<sup>η</sup> έκδ, 165). Μάλιστα τούτο είχε γίνει δεκτό και υπό το καθεστώς του παλαιού ΚΠΔ με την υπ' αριθμ. ΟΛΑΠ 1 /2017, σύμφωνα με την οποία το δικαίωμα του κατηγορουμένου να διορίσει τεχνικό σύμβουλο ισχύει όχι μόνο κατά την ανάλυση, αλλά και κατά τη λήψη του γενετικού υλικού με το σκεπτικό ότι η ανάγκη μη παραβίασεως του δικαιώματος διορισμού τεχνικού συμβούλου είναι μείζονος σημασίας από εκείνη της ταχείας διερεύνησης της υπόθεσης και της ανακάλυψης του δράστη.

Η προτεινόμενη τροποποίηση ευθυγραμμίζεται με την μεταγενέστερη της ΟΛΑΠ 1/2017 και αντίθετης με αυτήν υπ' αριθμ. 4/2018 ΓνΕισΑΠ Χ. Βουρλιώτη, κατά την οποία το δικαίωμα διορισμού τεχνικού συμβούλου δεν είναι συμβατό με την ταχύτητα της αυτόφωρης διαδικασίας και για το λόγο αυτό δεν μπορεί να ισχύσει στο πλαίσιο της αστυνομικής προανάκρισης. Όπως όμως ορθά επισημαίνεται (βλ. Γεωργιάδης σε Λ. Μαργαρίτη, Ο νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, άρθρο 201 . αριθμ. 11) ενόψει του ότι είναι αδύνατη η ολοκλήρωση της ανάλυσης DNA εντός των χρονικών ορίων

του αυτοφώρου, είναι *δυσανάλογη και μη αναγκαία* η αποστέρηση του κατηγορουμένου από το δικαίωμα διορισμού τεχνικού συμβούλου και μάλιστα σε μια ανακριτική πράξη καθοριστικής σημασίας για την εξέλιξη της υπόθεσης. Σημειωτέον ότι η δυνατότητα που προβλέπεται στο άρθρο 204 παρ. 2 ΚΠΔ (το οποίο εφαρμόζεται αναλόγως κατ' άρθρο 201 παρ. 1 εδ. τελ.) να μην γνωστοποιείται στον κατηγορούμενο ο διορισμός του πραγματογνώμονα στην περίπτωση που επιβάλλεται η άμεση διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης δεν είναι άνευ ετέρου εφαρμοστέα στην εξέταση DNA, ενόψει του ότι ο χρόνος που απαιτείται για την ολοκλήρωσή της αναιρεί το στοιχείο της αμεσότητας.

**Άρθρο 111 (άρθρο 211 ΚΠΔ):** Η προτεινόμενη μεταβολή κινείται στην ορθή κατεύθυνση με την προσθήκη ότι πρέπει να αναφέρονται ρητά στην απόφαση τα λοιπά αποδεικτικά μέσα – πέραν της απολογίας του συγκατηγορουμένου – τα οποία στηρίζουν την καταδίκη.

**Άρθρο 112 (άρθρο 218 παρ. 4 ΚΠΔ):** Εύστοχη η προσθήκη της μετεγκατάστασης σε άλλη χώρα στα μέτρα προστασία μαρτύρων

**Άρθρο 113 (άρθρο 224 παρ. 2 ΚΠΔ):** Προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου 224 παρ. 2 ΚΠΔ στην κατεύθυνση ότι η κατάθεση του μάρτυρα που δεν κατονομάζει την πηγή των πληροφοριών του δεν λαμβάνεται υπόψη για την καταδίκη του κατηγορουμένου, εκτός αν υπάρχει και άλλο ρητά αναφερόμενο στην απόφαση αποδεικτικό μέσο.

Η προτεινόμενη ρύθμιση ευθυγραμμίζεται με την επικρατούσα ερμηνεία του ισχύοντος άρθρου 224 ΚΠΔ, σύμφωνα με την οποία η εξ ακοής μαρτυρία μπορεί να θεμελιώσει την καταδικαστική κρίση, εφόσον ενισχύεται και από άλλα αποδεικτικά στοιχεία. Πάντως η διάταξη εξακολουθεί να παραμένει *ατελής* όσο η παραβίασή της δεν συνδέεται ρητώς με δικονομικές συνέπειες.

**Άρθρο 115 (άρθρο 228 ΚΠΔ):** Σύμφωνα με το ισχύον άρθρο 228 ΚΠΔ το θύμα του αδικήματος του άρθρου 323<sup>A</sup> ΠΚ (εμπορία ανθρώπων) εξετάζεται παρουσία ψυχολόγου ή ψυχιάτρου, η φυσική παρουσία του στο ακροατήριο υποκαθίσταται από την ηλεκτρονική προβολή ή από την ανάγνωση της προδικαστικής κατάστασης (παρ. 3 και 4), η δε τυχόν εξέταση του μάρτυρα γίνεται από το τόπο στον οποίον βρίσκεται βάσει προδιατυπωμένων ερωτήσεων και χωρίς την παρουσία διαδίκων. Το ισχύον άρθρο 228 επεκτείνει τον προβλεπόμενο στο άρθρο 227 ΠΚ ειδικό τρόπο εξέτασης των ανηλίκων θυμάτων εγκλημάτων κατά της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας λαμβάνοντας υπόψη την ευάλωτη θέση των ενηλίκων θυμάτων του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων.

Ήδη στο Σχ/Ν προτείνεται η επέκταση του πεδίου εφαρμογής του ισχύοντος άρθρου 228 και στα ενήλικα θύματα των εγκλημάτων του βιασμού (α.336 ΠΚ), της προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας υπό συνθήκες εργασιακής εξάρτησης (α. 337 παρ. 4 ΠΚ), της κατάχρησης ανικάνου προς αντίσταση σε γενετήσια πράξη (α. 338 ΠΚ), της κατάχρησης σε γενετήσια πράξη (α. 343 ΠΚ) και της γενετήσιας πράξης μεταξύ συγγενών (α. 345 ΠΚ).

Η προτεινόμενη ρύθμιση εισάγει μια *αδικαιολόγητη και δυσανάλογη περιστολή του κατοχυρωμένου στο άρθρο 6 παρ. 3 εδ. δ' ΕΣΔΑ δικαιώματος του κατηγορουμένου να υποβάλει ερωτήσεις στο μάρτυρα κατηγορίας*. Τα ενήλικα θύματα εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας δεν είναι εξ ορισμού άξια αυξημένης προστασίας, ώστε να δικαιολογείται η μη υποβολή τους στη δοκιμασία της κατ' αντιπαράσταση εξέτασης κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο. Τουναντίον, επειδή από τη φύση τους τα γενετήσια εγκλήματα τελούνται χωρίς την παρουσία τρίτων, η εξέταση του παθόντος από όλους τους παράγοντες της δίκης αποτελεί το ασφαλέστερο εργαλείο για τον έλεγχο της αξιοπιστίας του μάρτυρα και την κατά το δυνατόν ακριβή αναπαράσταση των περιστάσεων, υπό τις οποίες τελέσθηκε το γενετήσιο έγκλημα.

**Άρθρο 116 (άρθρο 245 παρ. 1 ΚΠΔ):** Η δυνατότητα χωρισμού της υπόθεσης μετά την προανάκριση και επί συναφών εγκλημάτων και η συνακόλουθη εν μέρει εισαγωγή της υπόθεσης στο δικαστικό συμβούλιο είναι εύλογη και εξυπηρετεί την οικονομία της δίκης.

**Άρθρο 119 (άρθρο 285 παρ. 1 ΚΠΔ):** Ορθώς προστίθεται το άρθρο 294 (αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης μετά το παραπεμπτικό βούλευμα) στις αναλογικώς εφαρμοζόμενες διατάξεις αναφορικά με το μέτρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση

**Άρθρο 120 (άρθρο 287 ΚΠΔ):** Ορθή η πρόβλεψη της δυνατότητας του ανακριτή να επιβάλλει αναμορφωτικά μέτρα σε βάρος ανηλίκου.

**Άρθρο 121 (άρθρο 290 ΚΠΔ):** Ορθώς διευκρινίζεται ότι η δεκαήμερη προθεσμία προσφυγής αρχίζει από την κοινοποίηση της διάταξης επιβολής περιοριστικών όρων στον κατηγορούμενο.

**Άρθρο 122 (άρθρο 292 παρ. 4 ΚΠΔ):** Ορθώς αναφέρεται ρητώς ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση πλησίον των λοιπών περιοριστικών όρων.

**Άρθρο 125 (άρθρο 299 ΚΠΔ):** Ορθώς αναφέρεται η δυνατότητα άμεσης απόδοσης της εγγύησης και στις περιπτώσεις απαλλακτικού βουλεύματος και απαραδέκτου της ποινικής δίωξης, οι οποίες από προφανή αβλεψία δεν αναφέρονται στη ισχύουσα διάταξη.

**Άρθρο 127 (άρθρο 340 παρ. 1 ΚΠΔ):** Εύλογα προβλέφθηκε ο υποχρεωτικός διορισμός συνηγόρου στον κατηγορούμενο που κατηγορείται για πλημμέλημα, για το οποίο απειλείται στο νόμο ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών (3) ετών, ενόψει των κυρώσεων που επιφυλάσσει πλέον για τις πράξεις αυτές ο νέος Ποινικός Κώδικας (: μη αναστολή, μη μετατροπή κλπ).

**Άρθρο 128 (άρθρο 343 παρ. 2 ΚΠΔ):** Με τη διάταξη αυτή ουσιαστικά επιχειρείται η βελτίωση της διατύπωσης του άρθρου 343 παρ. 2 που εισήγαγε ο νέος ΚΠΔ, με σκοπό την εναρμόνιση του τελευταίου με τη νομολογία του ΕΔΔΑ και την Οδηγία 2012/13/ΕΕ. Η τροποποίηση κινείται καταρχήν σε σωστή κατεύθυνση, αφού προβλέπει ότι το δικαστήριο οίκοθεν (και όχι μόνο κατόπιν αιτήματος του κατηγορουμένου, όπως ισχύει σήμερα) οφείλει να ενημερώσει τον τελευταίο, μετά το πέρας της αποδεικτικής

διαδικασίας και πριν από την έκδοση της απόφασης επί της ενοχής, για την πιθανολογούμενη βελτίωση της κατηγορίας ή τον ορθότερο νομικό χαρακτηρισμό της πράξης.

Ωστόσο, θα ήταν ίσως σκόπιμο να προβλεφθεί ότι, όχι μόνο μετά το πέρας της αποδεικτικής διαδικασίας (: όπως προβλέπεται στο νομοσχέδιο), αλλά και κατά τη διάρκεια της τελευταίας (: αλλά, σ' αυτή την περίπτωση, μόνο μετά από αίτημα του κατηγορουμένου, ώστε να αποφεύγονται πρόωρες τοποθετήσεις του Δικαστηρίου, οι οποίες θα μπορούσαν να παρερμηνευθούν ως προκατειλημμένες), όταν μεταβάλλονται οι λεπτομέρειες της ποινικής κατηγορίας ώστε να επηρεάζεται η θέση του κατηγορουμένου, το δικαστήριο παρέχει σ' αυτόν τον αναγκαίο χρόνο προετοιμασίας ώστε να μπορεί να ασκήσει αποτελεσματικά τα υπερασπιστικά δικαιώματά του (βλ. Οδηγία 2012/13/ΕΕ, παρ. 29). Και τούτο διότι, αν ο κατηγορούμενος ενημερωθεί για την πιθανολογούμενη βελτίωση της κατηγορίας ή τον ορθότερο νομικό χαρακτηρισμό μετά το πέρας της αποδεικτικής διαδικασίας, στερείται ενδεχομένως πλέον της δυνατότητας να αντικρούσει αποτελεσματικά ένα κρίσιμο αποδεικτικό μέσο στο βαθμό που η διάταξη δεν προβλέπει τη δυνατότητα επανέναρξης της αποδεικτικής διαδικασίας, όπως υποδεικνύει η νομολογία του ΕΔΔΑ (βλ. ΕΔΔΑ, Pélissier και Sassi κατά Γαλλίας, 25.03.1999, ΕΔΔΑ, Miraux κατά Γαλλίας, 26.09.2006, ΝοΒ 2009, σελ. 759 επ., με παρατηρήσεις Χούρσογλου)

**Άρθρο 129 (άρθρο 430 ΚΠΔ):** Στη διάταξη του άρθρου 430 ΚΠΔ αναδιατυπώνεται το εδάφιο α' και η φράση «εφόσον η απόφαση είναι εξαρχής ή κατέστη ανέκκλητη» αντικαθίσταται από τη φράση «εφόσον δεν μπορεί να ασκηθεί έφεση κατά της απόφασης». Η αντικατάσταση αυτή, σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση, «οφείλεται σε καθαρά νομοτεχνικούς λόγους, με δεδομένο ότι η ακύρωση απόφασης είναι επιτρεπτή και επί εξαρχής ανέκκλητης και επί (μεταγενέστερα) καταστήσασας ανέκκλητης απόφασης».

Ωστόσο, η διατύπωση που χρησιμοποιεί ο ισχύων ΚΠΔ φαίνεται σαφέστερη αφού αποτυπώνεται στο γράμμα του νόμου αυτό ουσιαστικά που η Αιτιολογική Έκθεση του νομοσχεδίου επιχειρεί να επεξηγήσει. Συνεπώς, δεν κρίνεται σκόπιμη η συγκεκριμένη τροποποίηση.

**Άρθρο 130 (άρθρο 462 ΚΠΔ):** Η επαναφορά του άρθρου 462 του νέου ΚΠΔ στη μορφή που είχε υπό τον προϊσχύσαντα ΚΠΔ στερείται ουσιαστικών πρακτικών συνεπειών και ικανοποιεί αποκλειστικά θεωρητικές ανάγκες. Ο χαρακτηρισμός, πάντως, της αίτησης επανάληψης της διαδικασίας ως «έκτακτου ενδίκου μέσου» (: με το νέο ΚΠΔ) και ο εντός διετίας αποχαρακτηρισμός της και η επανένταξή της στις έκτακτες διαδικασίες (με το παρόν νομοσχέδιο) πιθανόν να προκαλέσει σύγχυση στην πράξη χωρίς επαρκή δικαιολογητική βάση. Ούτε είναι αρκετό το επιχείρημα που αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση ότι η επανάληψη διαδικασίας αποτελεί «ένδικο βοήθημα, όπως παγίως δέχεται ο Άρειος Πάγος», αφού, όπως προκύπτει από την επισκόπηση της αρεοπαγίτικης νομολογίας των ετών 2020-2021, το Ακυρωτικό ήδη

έχει υιοθετήσει τον χαρακτηρισμό της σχετικής αιτήσεως ως έκτακτου ενδίκου μέσου (βλ. ιδίως Ολομ. ΑΠ 4/2021).

**Άρθρο 137 (άρθρο 478 ΚΠΔ):** Ο Ν. 3904/2010 με τον περιορισμό των λόγων έφεσης κατά βουλεύματος στην απόλυτη ακυρότητα και στην εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης απέβλεπε στην *«συρρίκνωση στα όρια του ελαχίστου του δευτεροβάθμιου ελέγχου»* έτσι ώστε *«ένας φερέγγυος δικαστικός σχηματισμός (: ο πρωτοβάθμιος)» να μπορεί «να δώσει ταχείες και επαρκείς (: ουσιαστικά και νομικά) διεξόδους στο σημερινό αδιέξοδο του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στη χώρα μας»* (Βλ. σελ. 19,29 Αιτ.Εκθ).

Ο νέος ΚΠΔ (: ν. 4620/2019), προς την ίδια κατεύθυνση κινούμενος, επέλεξε να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου (: ουσιαστικά αναιρετικού) λόγου και να αποκλείσει την λεγόμενη εκ πλαγίου παραβίαση, ήτοι την έλλειψη νόμιμης βάσης ως λόγο εφέσεως του βουλεύματος. Έτσι, ως λόγοι εφέσεως του βουλεύματος παρέμειναν μόνο η απόλυτη ακυρότητα και η εσφαλμένη ερμηνεία ή ευθεία εσφαλμένη εφαρμογή της ουσιαστικής ποινικής διάταξης, ενώ η έλλειψη νόμιμης βάσης, ούτως ή άλλως, διατηρήθηκε ως λόγος αναιρέσεως του βουλεύματος μετά από άσκηση αναιρέσεως από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για τις περιπτώσεις εκείνες που το εκδιδόμενο βούλευμα παρουσίαζε ουσιώδεις ασάφειες ή αντιφάσεις ή στο σκεπτικό του ή μεταξύ του σκεπτικού και του διατακτικού του. Παρέμεινε επίσης σε ισχύ το κατ' άρθρο 479 ΚΠΔ δικαίωμα του εισαγγελέα εφετών να ασκεί έφεση κατά οποιουδήποτε βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών και χωρίς κανένα περιορισμό ως προς τους προβαλλόμενους λόγους.

Με το παρόν νομοσχέδιο επανέρχεται η έλλειψη νόμιμης βάσης ως λόγος εφέσεως του βουλεύματος για τον κατηγορούμενο με το σκεπτικό ότι η σχετική τροποποίηση *«κρίνεται αναγκαία εξαιτίας της βαρύτητας της συγκεκριμένης πλημμέλειας και της ανυπαρξίας αντίστοιχης διάκρισης στο αναιρετικό πεδίο»*. Ωστόσο, η ανωτέρω μεταβολή, που είχε επιφέρει στο άρθρο 478 ο νέος ΚΠΔ, δεν φαίνεται να δημιουργήσει κάποιο ερμηνευτικό πρόβλημα σε πρακτικό επίπεδο αλλά και περιόρισε στα σωστά όρια τον έλεγχο του συμβουλίου εφετών, με αποτέλεσμα να καθίσταται ανεξήγητη η συγκεκριμένη νομοθετική παρέμβαση, στο βαθμό μάλιστα που η αιτιολογία του βουλεύματος ούτως ή άλλως μπορεί να ελεγχθεί από το συμβούλιο εφετών στα πλαίσια του λόγου εφέσεως για απόλυτη ακυρότητα, όπως ήδη έχει δεχθεί η νομολογία των δικαστηρίων της ουσίας.

**Άρθρο 144 (άρθρο 497 παρ. 3 και 4 ΚΠΔ):** Με τη σχετική τροποποίηση προβλέφθηκε ότι η έφεση κατά της αποφάσεως του δικαστηρίου ανηλίκων, με τις οποίες επιβλήθηκε σε ανήλικο κατηγορούμενο, περιορισμός σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων, έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα *«εκτός αν το δικαστήριο κρίνει αλλιώς»*, εξομοιώνοντας ουσιαστικά τη δικονομική μεταχείριση του επιβαλλόμενου *«ποινικού σωφρονισμού»* με την επιβαλλόμενη ποινή φυλάκισης άνω των τριών ετών.

Η περίπτωση αυτή στο νέο ΚΠΔ αντιμετωπιζόταν στα πλαίσια της παρ. 4 του άρθρου 497 ΚΠΔ, ήτοι η σχετική κρίση για το ανασταλτικό αποτέλεσμα της εφέσεως ανήκε στην κυριαρχική κρίση του δικαστηρίου που είχε δικάσει την υπόθεση.

Ενόψει της απαξίας των πράξεων για τις οποίες μπορεί να επιβληθεί, κατ' άρθρο 127 ΠΚ, περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων (κακούργημα που εμπεριέχει στοιχεία βίας ή στρέφεται κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας), η ισχύουσα σήμερα διάταξη του άρθρου 497 παρ. 4 ΚΠΔ κρίνεται επιτυχέστερη από την προτεινόμενη.

**Άρθρο 150 (άρθρο 513 ΚΠΔ):** Ορθά προβλέφθηκε στο άρθρο 513 ΚΠΔ η υποχρέωση του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να καταθέτει το σημειώμά του νωρίτερα από τη συζήτηση της αναιρέσεως στο αρμόδιο Ποινικό Τμήμα (: και όχι αυθημερόν όπως συμβαίνει σήμερα), *πλην όμως* έπρεπε να προβλεφθεί ότι τούτο οφείλει να το πράξει πριν από τουλάχιστον **τρεις** ημέρες (: και όχι την προηγούμενη της συζήτησης ημέρα, όπως προβλέπει το νομοσχέδιο) προκειμένου να εξυπηρετείται πραγματικά και όχι κατ' επίφαση η προετοιμασία των διαδίκων.

**Άρθρο 157 (άρθρο 551 ΚΠΔ):** Ορθά προβλέπεται η προσθήκη στο άρθρο 551 ΚΠΔ εδαφίου με βάση το οποίο ανατίθεται στο αρμόδιο για σχηματισμό συνολικής ποινής δικαστήριο η δικαιοδοσία των διατάξεων των παρ. 4 και 5 του άρθρου 80 ΠΚ.

**Άρθρο 158 (άρθρο 552 ΚΠΔ):** Επίσης ορθά προστίθεται νέο εδάφιο στην παρ. 1 του άρθρου 552 ΚΠΔ, με βάση το οποίο θεωρείται ότι εκτίεται η βαρύτερη ποινή μέχρι να σχηματιστεί συνολική ποινή, προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο να εκτιθεί ολοκληρωτικά (η μικρότερη) ποινή και να μη συμπεριληφθεί στη συνολική.

**Άρθρα 160 και 161 (άρθρα 556 και 562 ΚΠΔ):** Ορθή είναι επίσης η απάλειψη της φράσης «για μια μόνο φορά» από τη διάταξη του άρθρου 556 παρ. 1 περ. γ' ΚΠΔ, καθώς και η διαγραφή των λέξεων «κάθε αμφιβολία ή» από το άρθρο 562 ΚΠΔ, που οφειλόταν σε προφανή παραδρομή.

Αθήνα, 25 Οκτωβρίου 2021

Για το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων

Ηλίας Αναγνωστόπουλος  
Πρόεδρος

Ιωάννης Ηρειώτης  
Αντιπρόεδρος

Αριστομένης Τζαννετής  
Γεν. Γραμματέας